

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1093.

CHICAGO, ILL., 23. AVGUSTA, (AUGUST 23,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Tretji kongres delavske-socialistične internacionale v Bruslju.

Moč socialističnih strank.

Odvisto je, kdo je umorjen in kje.

Kaj so nevarna orožja.

Sovražniki organiziranega delavstva za Smitha.

J. M. Trunkovi argumenti (Ivan Molek).

Pirčevi demokratje v Clevelandu "vrgli proč" svoje glasove.

Šubelj in Perušek na Elyju, Minnesota.

Ni razlike.

Iz Los Angelesa v New York v 18 urah.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Norman Thomasovi shodi.

V ponedeljek 3. septembra na Glencoe.

Socialistično gibanje v Duluthu.

John Olip bo predaval po prihodnji seji kluba št. 1.

Piknik pevskega zbora "Sava".

Peter Witt ni imel sreče.

Društva za Thomasovo-Maurerjevo kampanjo.

Koliko moremo storiti za socialistično stranko?

"Mrtvilo" med delavstvom.

John Košin o kolektah in agitaciji.

Iz upravnštva.

Prememba sej kluba št. 27 JSZ.

Zapisnik 11. severno-ohijske konference JSZ.

RAZNO.

Ko sem kandidiral za governorja (Mark Twain).

Tudi jaz protestiram!

Pridiga elyškega župnika.

Vščipci.

Književni vestnik.

Cenik knjig in spremembo.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtak. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$5.50; pol leta (half year) \$2.00. Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

CENIK KNJIG

KI JIH IMA V ZALOGI
"PROLETAREC".

NEPOSLOVNE KNJIGE, ROMANI, POVESTI IN CRTICE.

AMERIŠKI SLOVENCI, (izdala SNP.J.), ameriška zgodovina, zgodovina SNP.J in slovenskih naselbin. Ilustrirana. Vezana v platno	\$5.00
BEDAKOVA IZPOVED, broš. \$1., vezana	1.50
BOŽICA PESEM V PROZI, (Charles Dickens) broširana ..	40
BEG IZ TEME, (ruski pisateljji) broširana \$1.25, vezana	1.75
BRLE NOCI-MALI JUNAK, (F. M. Dostojevski) povesti, broši- rana	55
BLAGAJNA VELIKEGA VOJ- VODE, roman, broširana	75
BILKE, povesti, broširana	45
BOJ ZA PRAVICO, povest, veza- na	75
BOY, (Lois Coloma), roman, 269 strani, broš. 35c, vezana	50
ČRNI PANTER, (Milan Pugelj), črtice, broširana	75
CVETKE, šopek pravljic	20
DEČEK BREZ IMENA, (V. Lev- stik), vez.	1.20
DETELJICA, povest, broširana ..	45
DON OORBA, (G. Keller), ro- man	25
DORE, (Dr. Ivan Lah), povest, vezana	45
DE HINKO DOLENEC, zbrani spisi, broš.	60
DVE SLIKI, povest, broširana	60
FILIZOPSKA ZGODBA, (Aloja Jirasek), broš. 40c, vezana	50
FRANKA in drugo, povest bro- širana	40
GOLEM, (G. Meyrink), roman, broš. 75c, vezana	1.00
HEPTAMERON, (Margareta Va- loiska), povest, broširana	40
HUMOREŠKE, GROTESKE IN SATIRE, (VL. Azov in Teffi), broširana	60
IGRALEC, (F. M. Dostojevski), broširana, 264 st.	75
JIMMIE HIGGINS, (Upton Sin- clair, prevel I. M.) vezana v platno	\$1.00
JUG (P. Chocholoušek), zgo- dovinski roman, 616 strani, broši- rana 85c, vezana v platno	1.25
JUNAK NABEGA ČASA, (M. J. Lermontov), broširana	75
JURKICA AGICEVA, (Ka. Šan- dor-Gjalski), povest, 360 stra- ni broširana 75c, vezana v plat- no	1.00
KAJ SI JE IZMISLIL DOKTOR OKS, (Jules Verne), broširana ..	35
KAZAKI, (L. Tolstoj), broširana, 308 strani	75
KONFESIJE LITERATA, (J. S. Machar), zbirka spisov, trdo vezana	75
KRES, letnik, 1922 lično vezana ..	1.50
KUHINJA PRI KRALJICI GO- SJI NOZICI, (Anatole France), broširana 85c, vezana	1.10
LETEČE SENČE, (S. H. Vajan- sky), roman	50
LISJAKOVA HOI, povest, broši- rana	50
LJUDSKE POVESTI, (Fr. Jaklič), broširana	65
LJUDSKE PRIPOVEDKE, (L. N. Tolstoj), broš.	85
MARJETICA, idila, broširana	75

MATERINA ŽETEV, pripovedke iz Dalmacije	75
MOJE ŽIVLJENJE, (Ivan Can- kar), broširana, 168 strani, 60c; vezana v platno	85
NA KRIVIH POTIH, povest, bro- širana	40
NESREČNICA, (L. S. Turge- njen), broš.	50
OBOJINSKO DETE, (Bran. Nušič), roman dojenčka, broš.	65
OBISKI, (Izidor Cankar), veza- na	1.40
OB 50-LETNICI DR. JANEZA EV. KREKA	25
OĞLENICA, povest, broširana	40
PASTI IN ZANKE, (I. S. Orel), broširana	40
PATELA, povest iz irske junake dobe, broširana	40
PIKOVA DAMA, (A. S. Puškin), povest, broš.	40
PISANA MATI, povest, broširana ..	45
PLEBANUS JOANNES, (L. Pre- gelj), broširana	75
POJEDINA PRI TRIMALJIJO- NU, povest, broš.	40
POVEST O SEDMIM OBES- NIM, (Leonid Andrejev), bro- širana	50
POVESTI, (Lovro Kuhar), broš. POVESTI MAKSIMA GORKIJA, broširana, 210 strani	60 75
POVESTICE, (Rabindranath Ta- gore), broširana	45
POZIGALEC	25
PRAVLJICE, (Fr. Milčinski), s slikami, vez.	1.00
PRELEPA VASILJICA, in dru- ge ruske pravljice, broširana ..	40
RAZNE POVESTI, broširana	75
SAMOSILNIK, (A. Novačan), de- set povesti, broširana	75
SAVICEV PESIMIZEM, (E. Kristan), novela, broširana	50
SOSLEDJE in druge novele, (A. P. Čehov), broširana	35
SROČ, novele, vezana	50
SREČOLOVEC, povest, broširana ..	35
SPISI ANDREJKOVEGA JO- ŽETA, V. zv. vezan	75
I., III., IV., VI., VII., VIII. zv. broširani, po	30
S POTI, (Izidor Cankar), potopis- ne črtice, broširana	75
SPOVED, (L. N. Tolstoj), broši- rana	40
STARA DEVICA, povest, brošira- na	45
STAROINDIJSKE PRIPOVESTI, s slikami, (Jos. Suchy), broši- rana	35
STEPNI KRALJ LEAR IN HI- ŠA OB VOLGI, (L. S. Turge- njev in S. Stepnjak), povesti, broširana	65
SVETOBOR, povest, broširana	65
TARAS BULJBA, (N. Gogolj), trdo vezana, 206 strani	75
TIK ZA FRONTO, (D. Feigl), broširana	65
TRI POVESTI, (L. Tolstoj) bro- širana	40
UDOVICA, (I. E. Tomie), povest 330 strani, broširana 75c, ve- zana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	30
VITEZ IZ RDEČE HIAE, (Ale- ksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504	

strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	75
KAJEDALCI, (Ivan Molek), po- vest, 304 strani, vezana v plat- no	1.75
KA SREČO, povest, broširana	45
ZELENI KADER, (I. Zorec), po- vest, broš.	45
ZENINI NABE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana ..	80
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, ve- zana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
PESMI IN POEZIJE.	
BASNI, (Jean de la Fontaine, in francoščine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MODERNA FRANCOŠKA LIRI- KA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Al- brecht), trdo vezba	50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	90
POHORSKE POTI, (Janko Gla- ser), broširana	35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.	75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), bro- širana	45
STO LET SLOVENSKE LIRI- KE, od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma- char), vezana	1.10
SLOVENSKA NABODNA LIRI- KA, poezije, broširana	65
SOLNCE IN SENČE, (Ante De- beljak), broširana	50
VOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trdo vezba	50
TRBOVLJE, (Toma Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	75
TRISTIA EK SIBERIA, (Voje- slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zu- pančič), pesnitve, broširana	40
IGRE	
ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, brošira- na	25
GOLGOTA, (M. Križ), drama v treh dejanjih	50
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib- sen), igra v petih dejanjih, bro- širana	60
HRBTENICA, (Ivan Molek) dra- ma v treh dejanjih s prologom in epilogom	25
KASJA, drama v 3 dejanjih	75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakes- peare), vezana	75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	75
(Nadaljevanje na 3. strani platnic.)	

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1093.

CHICAGO, ILL., 23. AVGUSTA, (AUGUST 23,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

MOČ SOCIALISTIČNIH STRANK

Tretji kongres delavske-socialistične Internacionale v Bruslju

BLIZU SEDEM MILIJONOV članov imajo socialistične in delavske stranke, ki so pridružene Delavski-socialistični internacionali. Dne 4.—11. avgusta je imela v Bruslju, Belgija, svoj tretji kongres, katerega se je udeležilo 600 delegatov iz 32 dežel. Bil je to kongres politično organiziranega socialističnega delavstva, ki je zastopal šestindvajset milijonov volilcev.

V parlamentih raznih držav je blizu 1,200 socialističnih poslancev, ali ena petina od skupnega števila poslancev. V nekaterih državah so socialistične stranke najjačje izmed vseh drugih, kot v Nemčiji, Švedski, Danski, Nizozemski, Avstriji itd. V Angliji, Franciji, v škandinafskih deželah, na Češkem, Poljskem itd. so socialistične stranke faktor, s katerim morajo vladajoči računati, hočeš nočeš. Delavska-socialistična internacionala ima stranke v vseh važnejših deželah po svetu, razen v Italiji in Rusiji, kjer niso dovoljene, a na kongresu so bili tudi ruski ter italijanski delegatje.

S socialistično internacionalo sodeluje tudi mednarodna zveza strokovnih unij, ali takozvana amsterdamska internacionala, ki ima okrog 15,000,000 članov. Izven nepridruženih delavskih strank so ji naklonjene norveška delavska stranka, mehiška delavska stranka in mnoge druge delavske politične skupine. Delavska-socialistična internacionala je najjačja delavska sila, je moč, ki potiska razvoj družbe v socializem. V njenih vrstah so milijoni industrialnih delavcev, veliko kmetov, umetniki, pisatelji, veščaki raznih strok, parlamentarci, učenjaki, iznajditelji itd. Delavska-socialistična internacionala je sila ne samo radi velikega števila članov, ampak tudi v intelektualnem oziru. In je sila zato, ker predstavlja družbo bodočnosti, ker deluje za pravico, za mir, za bratstvo med narodi. Delavska-socialistična internacionala je organizacija borbe. Zaveda se svojih nalog in odgovornosti in zato se ogiblje vsega, kar bi ji ne prineslo uspehov. V doseg svojih ciljev ne propagira pokolja, kajti svojo moč gradi na strokovni, politični in gospodarski

organizaciji delavskih množic. Kar zahteva, je svoboden razvoj — neomejene državljanske pravice za vse sloje ljudstva. Svoje pridobitve brani v ustavnih mejah, ako pa se jih ji krši s silo, stoji na načelu, da ima delavstvo vso pravico in tudi dolžnost rabiti protisilo. Od svojega zadnjega kongresa so postale skoro vse stranke, pripadajoče k tej internacionali, jačje in nekatere, npr. nemška, so zastopane v vladi.

Ko je Delavska-socialistična internacionala otvorila svoj bruseljski kongres, je korakalo pred zborovalno palačo 35,000 belgijskih delavcev, ki so pozdravljali delegacijo. Na socialističnih zborih se dela in delegatje resnično razpravljajo in sklepajo, ne pa le sprejemajo navodila in ploskajo, kot se dogaja na zborih buržoaznih strank in vse preveč tudi na kongresih moskovske internacionale.

Razpravljala in sklepala je o sledečih točkah svojega dnevnega reda: 1. Svetovna situacija in mednarodno delavsko gibanje; 2. Militarizem in razorožitev; 3. Vprašanje kolonij; 4. Povojne ekonomske razmere in ekonomska politika delavskega razreda; 5. Poročilo mednarodne ženske konference; 6. Organizacijska vprašanja internacionale.

Pred otvoritvijo kongresa so zborovale v Bruslju po nalogu prejšnjega kongresa in pa eksekutive razne konference ter komisije, kot mednarodna konferenca socialističnega ženstva, konferenca delavske-socialistične internacionale za tehnična vprašanja, konferenca kulturno-prosvetne socialistične internacionale, konferenca socialističnih pravnikov, konferenca za rešitev kolonijalnih vprašanj itd.

Ameriško socialistično stranko so na kongresu zastopali Victor L. Berger, Morris Hillquit, James Oneal, Jacob Panken, George H. Goebel, Julius Gerber, in Albert Halpern. — Morris Hillquit, mednarodni tajnik ameriške socialistične stranke, je podal kongresu referat "Naloge socialistov v luči novega mednarodnega razvoja". Svoje poročilo je podal s posebnim ozirom na razmere v Zedinjenih državah in na njihovo vlogo v mednarodnih odnošajih.

Delavska-socialistična internacionala je za razorožitev ter odpravo militarizma in v tem pravcu bo delovala naprej z vsemi svojimi močmi. Je za zdravo rešitev kolonijalnih vprašanj, in v ta namen deluje, da se delavsko ljudstvo vseh plemen in polti v kolonijah organizira strokovno, gospodarsko in politično v mejah socialistične internacionalne, da se usposobi za samoupravo in neodvisnost od imperialističnega gospodstva. Je za čimtesnejšo mednarodno kooperacijo vseh delavskih strank in drugih delavskih organizacij v borbi za skrajšanje delavnika in za splošno izboljšanje življenjskih razmer; kajti ako so slabe v eni deželi, vpliva to pogubno tudi na druge.

Delo, ki ga vrši delavska-socialistična internacionala, je ogromno. Ona preobrazuje svet. V mnogih deželah se pripravlja, da prevzame oblast; tisoče občin je že v njenih rokah, njene parlamentarne skupine so najaktivnejše, v enih deželah so zastopane v vladi, poseduje že ogromno literaturo — ves razvoj socialistične internacionalne dokazuje, da se delavstvo dviga, da se usposablja za nov ekonomski red.

Delavska-socialistična internacionala je za odpravo vojen, za samoodločevanje ljudstev, za gospodarski sistem, ki bo zasigural blagostanje vsem. To so stvari, ki jih v okviru sedanje uredbe ne priporoča, zato je za odpravo kapitalizma in za socialistično družbo narodov.

Kaj so nevarna orožja

Samokres je smatran za nevarno orožje in zakon skoro po vseh krajih določa, da ga ne smeš nositi s seboj, ako nimaš posebnega dovoljenja. V šoli in v listih se priporoča ljudem, da naj bodo oprezní, kadar ravnaajo z nevarnimi orožji.

Vse prav. Ampak več ljudi kot vsa druga "nevarna orožja" ubijejo v tej deželi vsako leto avtomobili. Petindvajset tisoč na leto, pol milijona poškodovanih, med njimi tisoče po-habljenih.

V prešlih 15 letih je bilo ubitih v avtomobilskih nezgodah v Zedinjenih državah 200.000 ljudi, kot se glasi poročilo National Conference on Street and Highway Safety. Po sedanjem merilu bo v prihodnjih osmih letih ubitih 200.000 ljudi, toda ker se take nesreče od leta do leta množe, bo število celo večje.

Čemu je ljudstvo tako brezbrizno napram tej kolosalni moritvi? Industrialni svet se ne briga, ker je v interesu njegovega profita, da v tem slučaju ne dela omejitev. Ljudstvo pa se ne briga, ker menda goji vsak posameznik željo, da bi imel avto in kadar ga ima, rad vidi, da je čimsvobodnejši v ravnanju z njim. Ampak pre-j ali slej se bo moral vendar bolj pobrigati za svojo varnost tudi v tem oziru.

Odvisno je, kdo je umorjen in kje

Ako te napadejo tolovaji, ali kak blaznež, in te umori, se bodo oblasti pač pobrigale za storjeni zločin, ker je to njihova dolžnost in naloga. Imajo pa dvojno mero. Če je bil umorjen samo delavec in je bil ubit kje v proletarski sosesčini, bo preiskava formalna in policija se ne trudi posebno, da morilca izsledí. Pred meseci je nekdo oglašal v čikaški "Tribuni", da potrebuje bolniško strežnico. Dal je naslov bogate familije in rabil njeno ime. Ko je prišla prva vprašati za ponujano službo, jo je zavlekel v svojo sobo in jo kriminalno napadel. Ženska se je branila in skočila skozi okno. Ni se ubila, toda se je pohabila in kriminalce jo je s svojim posilstvom fizično popolnoma ugonobil. Noge so ji odpovedale in tako je postala iz preje zdrave ženske človeška ruševina. Policija bi napadalec lahko dosegla, saj je bil takoj osumljen šofer dotične familije, ki je neznano kam izginil, toda kje naj ga išče? Amerika je velika, in končno, čemu bi se toliko trudili radi epe strežnice! Potrudila pa se je čikaška "Tribuna", ne zato, da pomaga pravici, ampak da pokaže tistemu, ki si je privoščil v nji oglašati v tak zločinski namen, da se to koncem konca ne izplača. Delegirala je enega svojih detektivov, da krivca najde, in ga je v nekaj tednih dobil. Bil je aretiran in obsojen na več let ječe.

V Evanstonu je bila v začetku avgusta umorjena Miss Jennie Meta Constance, za časa počitnic slušateljica na Northwestern univerzi, drugače profesorica v Peoriji, ko se je vračala iz knjižnice proti domu. Zločin je bil storjen v bližini univerze, v sosesčini kjer žive bogataši, in Miss Constance je bila iz boljše družbe. Napadalec jo je pobil na tla z železno cevjo, jo zavlekel za bližnjo ograjo ter jo potem posilil in oropal. Naravno, da je bil ves Evanston razburjen, ko se je izvedelo za zločin, in časopisje v Chicagu ter drugje je skrbelo, da se je zanj zanimala ter ga obsojala vsa javnost. Onim, ali onemu, ki izsledí ubijalca, so obljubljali nagrade oblasti in posamezniki in zločinec, neki črnc, perverznej in idijot, je že po nekaj dnevih prišel v roke policiji. Ko so preiskali njegovo zgodovino, so dognali, da je bil že mnogo-krat aretiran, da je bil že v poboljševalnici, da je analfabet, da sta mu oči in mati umrla ko je bil še otrok in da se je potepal po svetu prepuščen sam sebi in policiji. Krenil je na pot zločinov in perversnosti. Nikogar ni bilo, da bi ga zdravil, nikogar, da bi mu pomagal. Sedaj bo poslan na električni stol, ali pa v blaznico. Če pa bi bila družba bolj človeška, bi ga vzela pod svoje okrilje tedaj ko je bil čas zato, bila bi ga naučila kakega poklica, in bi napravila iz njega razumno bitje. Ako pa bi videla, da je to nemogoče, in da ostane nevaren človeku, bi

ga poslala v zavod, kjer je mesto za take ljudi.

Da se povrnemo nazaj k zločinu. Evanston-ska gospoda je zahtevala, da se zločinca izsledí, in policija je vedela, da to pomeni povelje, ne kritiko ali željo. Če pa bi dotični črnc ubil na enak način kako delavko kje v kraju kjer žive delavci, ne bi bilo toliko šuma v časopisju in policija se ne bi toliko trudila, da izsledí zločinca, kajti tudi tukaj je v veljavi dvojna mera, dasi je zločin v obeh slučajih enako velik.

Sovražniki organiziranega delavstva za Smitha

Kdor trdi, da je newyorški Al Smith prijatelj delavstva in da bo v slučaju izvolitve branil delavce, oziroma posredoval v boju kakor ga vojujejo že blizu poldrugo leto premogarji v njihovo korist, se moti, ali pa vedoma zavaja. Al Smith bo istotako poslušen sluga Wall Streeta, kakor je Coolidge ali Hoover. Zanj so se izrekli mnogi milijonarji in dva vodilna kapitalista sta si vzela "dopust" do volitev, da bosta agitirala zanj. Eden je John Raskob, načelnik finančnega odbora General Motors korporacije, ki je sedaj načelnik Smithovega kampanjskega odbora, drugi pa je Pierre S. du Pont, predsednik General Motors korporacije ter E. I. Du Pont de Nemours kompanije. Samo ta dva lahko prispevata vseh deset milijonov dolarjev, ki jih bodo potrošili demokratje v kampanji, ne da bi se jima poznalo. Oba sta zagrizena sovražnika unij, kakor so drugi denarni mogotci ki so izposlovali nominiranje Hooverja in Smitha, in oba sta si pridobila milijone z izkoriščanjem delavcev, katerim odrekata pravico do unije in sta proti kolektivnim zahtevam, ako prihajajo od delavcev. Ker je v ameriških unijah mnogo takozvanih "delavskih voditeljev", ki so naprodaj eni ali drugi kapitalistični stranki, je naravno, da sta že oba, Smith in Hoover, dobila njihovo "indorsiranje". Dasi se A. F. of L. ni oficielno izrekla za nikogar, so se nekatere unijske zveze, pripadajoče k A. F. of L., že izrekle za Smitha ali pa za Hooverja, zato, ker sta s "svojimi dejanji v javnih uradih pokazala, da sta na strani ljudstva in da mu služita".

Tako se norčujejo reakcionarne unije in njihovi odbori iz sebe in svojih interesov. Ni čuda, da si že vsak sodnik upa izdati kakršnokoli prepoved proti delavstvu v stavkah, in da je vsak zakon, ki bi imel koristiti delavskim slojem, proglašen za neustaven.

Vsak slovenski delavec, ki želi imeti dober vpogled v socialistično in v delavsko gibanje v splošnem, naj čita "Proletarca" in "New Leader".

IVAN MOLEK:

J. M. TRUNKOVI ARGUMENTI.

(Nadaljevanje.)

IX.

Plitev je Trunkov argument, ko pravi, da so vsa moja izvajanja o evoluciji le "golo ponavljanje tega, kar drugi pišejo in govore". Zelo slaba je ta. "Kar zapiše kak McCabe, je g. Moleku gol evangelij."

Saj ni res. McCabe je že zapisal marsikaj, s čimer se jaz ne strinjam; zlasti v socialnih vprašanjih sva daleč narazen. Res pa je, da je McCabe dobra avtoriteta glede zgodovine in razvoja religij in dober, poljudni tolmač znanstvenih resnic iz prirodoslovja. V ostalem se pa tudi on naslanja na znanstvenike-špecialiste.

In tako delajo vsi! Tudi g. Trunk! Kdo pa se je rodil z znanjem? In kdo je tudi v šolah pogoltnil vse znanje? Šola je le priprava. Rad bi vedel, koliko bi mogel Trunk povedati in napisati, če odšteje vse tisto, kar je nabral od drugih. Kako je on prišel do svojih "resnic"? Mar ne ponavlja tega, kar ponavljajo drugi njegove struje že stoletja?

Priznam, da nisem noben špecialist. Moj skromni napor je, da pomagam, kolikor znam in morem, popularizirati znanstvene resnice med našimi delavci. Zavedam se, da znanstvene resnice, kadar so ugotovljene, postanejo splošna last vseh ljudi, ki se jih hočejo poslužiti, in smatram za svojo dolžnost, da jih pomagam razširjati.

X.

G. Trunk je hud, če ga kdo opozori na trikarstvo in žonglerstvo. Triki so mu varanje in izbegavanje, kadar zmanjka stvarnosti. Čudno, kako dobro pozna leadvillski fajmošter slabo stran polemiziranja oziroma slabe metode — ki rade prekoračijo mejo poštenosti — sam se pa ne drži tega pravila.

Nikdar še nisem trdil, da se je konj razvil iz osla, on mi pa čisto mirno podtakne to absurdnost menda v pričakovanju, da bo imenitno vleklo pri njegovih čitateljih. Mojo primerro, da "ima pes dušo, dete je pa nima" (ako je namreč takozvana pamet dokaz za takozvano duševnost), je tudi tako zavil, kakor da bi jaz res trdil, da ima pes dušo in dete je nima! Ta je lepa!

"Evolucijo konja iz žrebeta, rastlin iz semen in živali iz jajčeca (kje pa je človek ostal?) pozna vsako dete", piše g. Trunk, "ampak ta evolucija ni v nobeni zvezi s pravo (!) teorijo evolucije". To primerjanje je Trunku sploh — otročarija. Ni pa nobena otročarija zapisati, da vsako dete zna, da se živali razvijajo iz jajčeca! Rad bi vedel koliko je bil g.

Trunk star — kako veliko dete je bil — takrat, ko je znal vse podrobnosti o funkcijah sperme (semena). Samo par resnih besed. Trunk je hudo v zmoti, če misli, da ni razvoj posameznika v nobeni zvezi s splošnim razvojem. Vsak pošten biolog (McCabe ni biolog, torej ne mislim njega, lahko pa naštejemo lepo vrsto imen) potrdi, da baš v posameznikovem razvoju se očituje razvojna črta vsega rodu. Ako bi ne bilo razvojnega procesa v splošnem — za rodove in vrste sploh — bi ne moglo biti razvojnega procesa za posameznika. Kako pa naj si pojasnimo posameznikov razvoj, vse štadije od jajčka, torej od protoplazme do popolnega individija, ako ne s stališča splošnega evolucijskega procesa? Za g. Trunka je to seveda kritično vprašanje, ali pomoči ni in trikarski izgovori ne pomagajo.

Tu smo spet pri onem slavnem vprašanju, ki je bilo že petkrat zastavljeno in g. Trunk mi že več kot dve leti dolguje pošten in "straight from face to face" odgovor. On je takrat zapisal: "Človek res sega telesno v živalski svet". (Znanost ne pozna druge strani kot telesno.) Moje vprašanje je bilo: "Zakaj sega človek telesno v živalski svet?" — G. Trunk pravi, da je odgovoril. Še več. On je to stvar "neštetokrat povedal otrokom, pa so otroci razumeli, g. Molek pa ne razume". Great! Otroci so "razumeli"! Morda je g. Trunk povedal otrokom tudi tisto o štorclji ali Miklavžu, pa so seveda razumeli! Da se more učenjak tako smesiti! — Kak je bil prvi Trunkov odgovor? "Roka tu, roka tam, noga tu in noga tam" ... Tak je bil odgovor. Čitatelji, ki stoje nad otroci, lahko sodijo koliko je bil ta odgovor vreden. Zdaj pa je prišel g. Trunk z drugim odgovorom. Odgovoril mi je s sv. Pavlom: "Seje se telo živalsko, vstaja telo duhovno!" Odgovor par excellence!

Smatram, da je to njegov zadnji odgovor. Drugega ne morem pričakovati, in tepec, kakršen sem, bi bil moral to vedeti. Volk odgovarja s tuljenjem — duhovnik, ki hoče ostati duhovnik, pa odgovarja na znanstvena vprašanja z banalnostmi in poezijo iz biblije! Ni čuda, da otroci "razumejo"!

XI.

Ko je prijatelj Trunk zaključeval svojo krvavico, je bil v škripcih, da ni vedel, če bi se bil smejal ali jezil. Končno se je odločil za šalo in z emfazo zapisal, da je moje "besedičenje in govoričenje" o duši "nekaj za kratek čas", čemur sem se moral sam muzati.

Res je silno smešno, namreč Trunkov zaključek. Kajti — tako je zapisal moj fajmošter — jaz se nisem le šalil in sam sebi muzal, pač pa sem hkrati "papigal za drugimi brez možnosti lastne presodbe". Torej le ni bila prazna šala! V drugi sapi je g. Trunk pokazal, da mi

ne privošči niti šale, kajti zarobantil je o "smrdljivih miazmah", "moralicnem močvirju" in zabelil sveto jezo z Jezusovimi besedami: "Ne biserjev prascem!"

To se kajpada slabo prilega znanstvenim razpravam, ali to še ni vse. In zdaj se bom resnično spet muzal.

Prvi kamen spotike je moj stavek, da je razlika med umnostjo človeka in živali le v stopnji, ne pa v kakovosti. "Človek torej ni več homo sapiens — razumno bitje!" vzklikuje g. Trunk. To seveda ni več šala. Visoki tron, segajoč do neba, na katerem sedi mogočni "homo sapiens", se je podr! Kdo ga je podr! Sam se je podr! kajti "razumno bitje" ga je samo postavilo v svoji prekrasni domišljiji. Moj oponent rad operira s prislovcami — slovenskimi, nemškimi in latinskimi — zakaj ne bi veljala še tista: Kdor visoko leta, nizko pade? Ta je kapitalna. Tisočletja je "homo sapiens" nosil glavo med zvezdami, dokler so mu bile zvezde le "zvezdice, drobne migljajoče lučke, okenca na firmamentu", ali ko je spoznal v luči prave vede, da so "zvezdice" ogromne krogle elektronov in atomov, ki niso zaradi njega v vsemirju, je postal silno majhen.

"S kako živaljo se nihče ne more meniti", pravi g. Trunk in misli, da je zapisal veliko modrost, ki bo držala do konca dni. S tem je "dokazal" fundamentalno razliko. Verjamem, da se Trunk ne more meniti. Saj se ne more on ali kak učen vseučiliški profesor zmeniti tudi s primitivnim divjakom, ki ima za občevarje več gest kot besed. Ako pa se profesor za nekaj časa "podivji" in navadi divjakovih gest, se bosta lahko menila. Razlika med ameriškim profesorjem in zadnjim paleolitom iz avstralske Tasmanije (ustrelili so ga civilizirani Angličani 1877. leta) bi bila zelo velika, to mora priznati tudi prijatelj Trunk. Profesor lahko govori deset jezikov in nosi vse matematične formule v mezincu, dočim tasmanski paleolitski človek je znal izgrgrati komaj kakih sto besed in v ostalem je imel čisto živalske običaje. Vendar bi bila razlika samo v stopnji environmenta, dveh ali treh stopnjah. Razlika v stopnjah med najbolj civiliziranim belokožcem in najnižjim divjakom, ki je živel v Avstraliji ob odkritju tega kontinenta, je večja kot je razlika med tem divjakom in inteligentnim šimpanzom. Naj bo človek, tudi belega plemena, od svojih mladih let samo med živalmi, naj občuje samo z njimi, naj se popolnoma uživi v živalski environment, pa se bo lahko menil z njimi. Dokaz je omenjena deklica v Indiji, ki je do svojega šestega leta živela v volčjem brlogu in je lajala po volčje, ko so jo ujeli. To je vse, kar je znala. Do šestega leta je bila na volčji stopnji, potem pa, ko so jo civilizirali, je prišla šele na človeško stopnjo.

(Dalje prihodnjič.)

ZBIRKA MARK TWAINOVH SATIR

Ko sem kandidiral za guvernerja

Za "Proletarca" poslovenil A. Šabec.

Pred nekaj meseci sem bil nominiran guvernerskim kandidatom države New York, in sicer kot kandidat neodvisne liste proti John T. Smithu in Mr. Blank J. Blanku. Čutil sem, da imam veliko prednost napram tema dvema žentlemanoma, in ta prednost je bila — moj dober karakter. Po časopisju sodeč, je bilo jasno razvidno, da če sta moja nasprotnika sploh kdaj vedela, kaj se to pravi, imeti dobro ime, da je od tedaj preteklo že dokaj časa. Bilo je dalje razvidno iz časopisja, da sta v svojih poznejših letih postala familijarna s celo vrsto nesramnih zločinov. Toda baš v času, ko sem čutil neznansko notranje zadovoljstvo ob zavesti svoje poštenosti, baš tedaj mi je postalo nekam tesno pri srcu ob misli, da bo moralo priti tekom kandidature moje ime v zvezo s tema dvema človekoma. Postajal sem bolj in bolj nemiren. Končno sem o tej zadevi pisali svoj babici. Njen odgovor, ki je kmalu došel, je bil jasan. Odpisala je:

V vsem svojem življenju nisi storil nikoli ničesar takega, česar bi se moral danes sramovati. Čitaj časopisje, čitaj, pa boš videl, kakšne sorte značaja sta gg. Smith in Blank. Čitaj to, pa boš videl, če se ti je mogoče tako globoko ponižati, da bi se s takimi nizkimi človekoma prerekal in prekljal po ljudskih shodih.

Da, prav tako sem si tudi sam mislil! Tisto noč nisem zatisnil očesa. Toda, koncem koncev, zdaj nisem mogel odpovedati. Treba je bilo iti naprej in v borbo. Ko sem nato pri zajtrku čital časopisje, sem prišel do te-le notice, ki me je, resnici na ljubo moram priznati, neznansko presenetila.

"KRIVOPRISEŠTVO. — Zdaj, ko se je postavil Mr. Mark Twain pred narod kot guvernerski kandidat, bo morda blagovolil pojasniti, kako to, da je bil obsojen leta 1863 po izjavi štiriinidesetih prič pred sodiščem v Wakawaku, Cochín China, radi krive prisege, katero je zakrivil zato, da bi pripravil neko ubogo vdovo in njeno ubožno rodbino ob revno farmico, ki je bila edina opora njihovega siromaštva. Mr. Twain je dolžan tako sam sebi, kakor splošnemu ljudstvu, od katerega želi dobiti glasove, da pojasni to dejstvo. Ali bo storil to?"

Od same osuplosti se mi je kar vrtelo v glavi! Tako lažljivo, brezsrčno obrekovanje! Nikoli še nisem bil v Cochín Chini! Še nikoli v svojem življenju nisem slišal o Wakawaku! Prav nič nisem vedel, kaj naj storim. Bil sem kakor omotičen in brez moči. Ždel sem tako ves dan, ne da bi bil kaj ukrenil. In glej: naslednjega jutra je bila v istem časopisju sledeča kratka notica:

"ZNAČILNO. — Mr. Twain — opozarjamo, da se ne pozabi, — je čudovito tih o zadevi krive prisege v Cochín Chini."

(OPOMBA. — Tekom cele poznejše kampanje ni dotični list nikoli govoril o meni drugače, kakor o "infamnem krivoprisežniku Twainu.")

Sledeča se je oglasila Gazetta s tem-le:

"PROSIMO POJASNILA. — Ali bo novi guvernerski kandidat pojasnil svojim sodržavljanom (zlasti onim nesrečnejšem, ki bodo volili zanj), okolščino, ko je svoječasnno njegovim sostanovalcem v gozdni kabini od časa do časa zmanjkovalo različnih vrednostnih stvari, katere so bile pozneje najdene pri Mark Twainu ali pa v papirjih, v katere je zavijal svoje pasti? Ali se še spominja, kako so ga vtaknili v smolo ter povaljali v perju in končno takega pognali iz kempe? Ali nam bo pojasnil vse to?"

Ali more biti kaj bolj nesramnega nego to? V vsem svojem življenju nisem bil namreč še nikoli v Montani.

(Po tem incidentu ni ta list drugače govoril o meni kot o "Twainu, montanskem tatu".)

In tako je šlo potem dan za dnem. Nekega dne sem opazil v listu to-le:

"PRIBITA LAŽ. — Po zapriseženih izjavah Michaela o Flanaganu s Five Points, Mr. Catty Mulligana z Water Streeta in Mr. Snub Rafertyja je dokazano, da je govorica, ki jo je trosil okoli Mr. Mark Twain o starem očetu našega plemenitega kandidata, Blank J. Blanka, da je bil namreč preje imenovan ded Mr. Blanka obešen radi roparskega umora, nesramna laž, v kateri ni niti sence kakega dejstva. Srce mora boleti vsakega poštenega človeka, ko vidi, da se nasprotnik ne ustraši niti napada na mrtve ljudi, ki že davno leže v grobu, samo da bi dosegel politični uspeh. Če se zmislimo na neznansko bol, ki jo morajo občutiti svojci in sorodniki te častivredne rodbine, smo skoro na tem, da pozovemo publiko, da sama kaznuje nesramnega obrekovalca. Toda ne! Naj živi, da ga bo pričela peči njegova kosmata vest... (toda če se bi publika nikakor ne mogla obvladati ter bi v slepi furiji obrekovalca napadla in telesno poškodovala, tedaj je skoro gotovo, da se ne bo dobilo porotnikov, ki bi glasovali za kaznen napadalcev.)"

Ta kratka opomba na koncu je imela tak odziv, da so me tisto noč domači pozvali iz postelje, nakar sem moral jadrno izginiti skozi zadnje duri, dočim je "insultirana publika" vdrla v hišo pri prednjih vratih, razbila pohištvo in šipe ter odnesla seboj vse, kar se ji je zdelo vredno odnesti. In vendar: jaz lahko vsak čas položim roko na sv. pismo in prisežem, da nisem nikoli obrekoval Mr. Blankovega deda. Še več: do tistega dne nisem še nikoli čul o njem.

(Pripomniti moram, da me je poslej ta list imenoval vedno "Twain, oskrunjevalec mrtvih".)

Naslednji časopisni člančič, ki je izzval mojo pozornost, je bil sledeči:

"LEP KANDIDAT. — Mr. Mark Twain, ki bi bil moral snoči govoriti na javnem zborovanju, ni bilo na shod! Brzjavka njegovega zdravnika naznanja, da je bil povožen od splašenih konj, da mu je bila na dveh mestih zlomljena noga, da trpi velike bolečine, itd. itd. Same laži! "Neodvisnim" je bilo težko pogoltiti to grenko pilulo in se delati, kakor da ne vedo, kakšen je pravi vzrok odsotnosti kreature, ki pravi, da je nositelj njihovega prapora. Toda neki gotov človek, katerega so ljudje videli in spoznali, je kolo vrtil snoči v Mark Twainov hotel, in sicer v stanju živinske pijanosti. Dolžnost Neodvisnim je, da dokažejo, če ni bil ta človek sam Mark Twain. Končno jih imam! V tem slučaju ne more biti nobenega zanikanja. Glas naroda zahteva z grmečim tonom pojasnila: "KDO JE BIL TA ČLOVEK?"

Nekaj časa sem bil zmešan, popolnoma zmešan in sam sebi nisem mogel verjeti, če je to res moje ime, ki je bilo v zvezi s to notico. Tri dolga leta so že pretekla, kar sem zadnjikrat pokusil pivo, vino ali žganje.

(Poslej me ni ta časnik imenoval drugače, kakor "Mr. Delirium Tremens Twain", in kar je bilo najhujše, je bila gotovost, da me ne bo ta list poslej nikoli drugače imenoval.)

V tem času sem pričel prejemati anonimna pisma. Zelo navadna in običajna je bila ta-le vsebina:

Kako pa tisto — s staro ženo, ki ste jo zbrali s svoje posesti, ko je prišla k vam prosit?

Pol. Pry.

In to:

So stvari, ki ste jih zagrešili, o katerih pa razen mene nihče ne ve. Zato storite najboljše, ako mi odri-
nete par capakov, ali pa boste slišali potem časopisja o

Handy Andyju.

To je samo primer. Takih pisem bi mogel našteti brez števila.

Skratka, najvplivnejši republikanski list mi je "dokazal" cel koš podkupljivosti in korupcije.

(Ta list me poslej ni imenoval drugače, kot "Twain, zviti korupcionist".)

Tako je torej napočil čas, ko je bilo treba dati "odgovor" od moje strani, kajti uredniki in voditelji moje stranke so mi dokazovali, da se politično upro-
pastim, če še nadalje molčim. Da bi bil njihov apel tem tehtnejši, je kakor nalašč izšla naslednji dan v nekem listu sledeča notica:

ZAPOMNI SI MOŽA! — Kandidat Neodvisnih še vedno vztraja v svojem molku. Zakaj? Zato, ker si ne upa govoriti. Vsaka obdolžitev napram njemu je bila z dejstvi dokazana, in s svojim molkom jih je tudi sam potrdil. On je za zmerom obsojen. Poglejte svojega kandidata, Neodvisni! Dobro si oglejte tega krivoprisežnika, montanskega tatu in oskrunjevalca mrtvih! Le naglejte se tega Delirium Tremensa in nesramnega korupcionista! Oglejte si ga dobro in potem povejte, če morete dati svoje glasove taki kreaturi, ki si je štekla s svojimi zločini vse te priimke in ki drži dosledno jezik za zobmi, ne da bi zanikala niti eno svojih nesramnih dejanj!

Videl sem, da ni nobenega izhoda iz te zagate obrekovanja, toda kljub temu sem začel pripravljati odgovor. Toda svojega dela nisem nikoli dokončal, kajti naslednjega jutra je izšel neki list z novo grozno vestjo, češ, da sem svoječasno zažgal neko norišnico, in sicer zgolj zato, ker je zapirala pogled iz moje hiše. Nato so mi očitali, da sem zastrupil svojega strica, da pridem na ta način do njegove imovine, in nekateri listi so z vso vehemenco zahtevali, da se odpre njegov grob in da se truplo preišče. In končno, kakor da vsega tega obrekovanja še ni dovolj, je prišlo nekega dne k meni na govorniško tribuno, ko sem baš govoril na javnem shodu, devet otrok vseh nijans in polti in raztrganih kot cunjarji, ki so me pričeli objemati in me klicati "papa", kakor so jih naučili moji politični nasprotniki!

In takrat sem odnehal. Snel sem svoj prapor in kapituliral. Na kampanjski glavni stan sem poslal svojo odpoved in izjavo, katero sem podpisal: "Vaš udani, nekdanji poštenjak, toda sedaj

MARK TWAIN, krivoprisežnik, montanski tat, oskrunjevalec mrtvih, zastrupiljevalec, požigalec in zapeljivec žensk."

Šubelj in Perušek v Elyju, Minnesota

F. N. v "Vestniku".

Hladen in mil, pravi minnesotski poleten večer je bil, ko smo se zbrali v prostorni, lepi dvorani Elyške Washington šole, da slišimo gorenjskega slavčka, Toneta Šubelja. Priznati moram, da sem se vso dolgo pot iz Milwaukee do Ely veselil tega koncerta, ker sem vedel, da nam bo nudil izreden duševni užitek, toda priznati moram tudi, da smo doživeli mnogo več nego smo pričakovali.

V soboto večer smo se sešli s Šubeljem, ki je pri tej priliki izrazil bojazen glede uspeha. Upoštevajoč velikost naselbine, se mi je ta bojazen zdela nesmiselna, toda še tisti večer sem jo delil s Šubeljem. Ely, kakor vse naselbine železnega okrožja, čuti trdo pest rudniških baronov — Oliver Iron Mining Co. predstavlja Musolinija tega okrožja, od Hibbinga do Ely... Govoril sem z rojaki domačani in nekaterimi, ki so se nahajali v mestu po nekaj dni, odkar je trajala konvencija, ter spoznal, da se povsod občuti trda, železna pest nizkotne diktature, ki nosi krinko lažidemokracije.

Zadovolil sem toraj v uspeh koncerta kar se udeležbe tiče in to tembolj, ker sem videl neuspeh Peruškove razstave. Čutil sem, da so ostali naši po železnem okrožju še vedno stari — ker smo bili za hlapce rojeni. — Kakor mora leži na njih železna pest — kateri pa sami, nehote, dajejo še večjo moč.

Ni vredno pisati o tem. Petdeset let živijo tam naši ljudje, mesto je napredovalo, ima tlakovane ceste, lepe, bele hiše, velike šole, pragozd se je umaknil cvetočim poljam, imajo elektriko, toda duševno so ostali povečini stari. Ne ni to njih krivda, vsaj ne v prvi vrsti, ker tisti, ki so skrbeli, da smo bili rojeni kot hlapci, so jim sledili tudi v te pragozde, da jih "rešijo" pred grehom in obdržijo v hlapčevstvu, kajti — blagor ponižnim, ker njih bo nebeško kraljestvo — baronom Oliver Iron Mining Co. pa ostane vse drugo — kar pa je seveda mamljivo...

Rev. Mihečič je v cerkvi oznanil in prosil, naj podpirajo oba naša umetnika in jima — pomagajo — lepo vas prosim, ali niso naši umetniki že odnekaj beračili? Pomagajte jima — revčkom — saj nista za delo... Potem ko je Mihečič na prižnici rekel: "Zbrali so si nevesto, dali so ji lepo oblačilo, toda sedaj je to oblačilo raztrgano, svetinjice so odpadle, telo pa bo kmalu umrlo" (Jugoslovanska katoliška jednota), ko je to rekel, je prosil pomoči za naša umetnika — pomagajte jima. — Nič ponosa, nič samozvesti, temveč samo staro hlapčevstvo: ne ljubezen do višjih idealov, do lepote, umetnosti, kulture, temveč, recimo odkrito, "da reveža ne bosta šla s praznimi žepi iz naše naselbine, da ne bodo rekli — da smo taki in taki.

In prišli so — ne vsi, ne večina, ker naselbina je velika — tvori tričetrtinsko večino v precej obširnem mestecu — niso prišli vsi, toda za te razmere lepo število. Dvorana z 800 sedeži je bila tri četrtine polna.

Toda ne gre se za število, ne gre se za dolarje. Ko je Šubelj nastopil, je bil samo umetnik — pevec — utripil njegovega srca so se spojili z našimi srci, katera si je osvojil.

Šubelj ni pel — v tihi poletni noči sliši človek žvrgolenje slavčka in čuti, da pozablja vsakdanjost, da mu plava duša neke v nepoznatih sferah sladkosti in da mu božanstvo polni dušo.

Šubelj nas je objel s svojim divnim glasom, pa smo žnjim plakali in smejali. Vodil nas je na livade naše rodne slovenske grude in se z nami pošalil; napolnil nam je srca s solzami, toda že trenutek kasneje je pričaral vesel nasmech na naše ustnice . . . in nikdo se ni sramoval solz . . . Šubelj ni pel — žvrgolel je kot slavček, ni vzbujal navdušenja, temveč je enostavno očaral duše, da je vladala nekaj trenutkov, ko je pesem nenadoma utihnila, grobna tišina v dvorani, potem je še le izbruhnil viharen aplavz.

Daleč tam na severu, ob robu kanadskih pragozdov je pel: Kje je moj mili dom — pel, ne — vprašal je naša srca in iskal v njih odgovor — vodil nas je na grobove naših mater in očetov, bratov in sester, v sence starih slovenskih lip, na cvetoče poljane in rekel: Tukaj je vaš mili dom, vi, ki nosite težko gorje v srcih, a ga ne čutite . . .

Potem je objel brhko, rdečelično devojko, cvetočo, divnih prs in se zavrtel v žnjo v porednem plesu, a fant je vriskal izzivajoče. Slišali smo zagorske zvonove in solze, ki so padale na rakev umrle neveste, med zvonjenjem pa je vel preko vrhov dreves rahel veter . . .

In tako smo spoznali divnost slovenske pesmi, spoznali vse njene globočine, vročo strast, sladko milobo in večno mladost . . . Nedaleč od tam pa je ždel v zapuščenosti in pozabljenosti stari Lozar, ki je pred petinsemdešetimi leti vihtel težko sekiro in podiral stoletne orjake, da pripravi pot "civilizaciji", katere glavni predstavnik je danes Oliver Iron Mining Co.

V mali, prijetni dvorani, par sto korakov od šole, so bila razstavljena dela našega umetnika Peruškega, ki je prišel, pa ga niso poznali. Kaj pa nam hoče umetnost, ki ne da kruha, ne časti in ne cekinov? Tudi v šolski dvorani, kjer se je vršila konvencija in potem koncert, so razstavili — pildke — katere je nekdo, ki mora že vedeti, imenoval umetnost, kakor imenujejo bogate dame svoj ples, kjer razstavljajo svoje dragulje, gole ude in prebarvane krinke, "Charity". Seveda, takale "žalostna mati božja" je umetnost, dasi žalostna, kaj pak . . . Da, mi smo mi — le pogledite kaj znamo, moremo in premoremo!

Nova dela je razstavil Perušek, poleg prejšnjih. Ali niso njegove barve nekoliko veselejše? Slika "Iz mladih let" predstavlja s cvetočim drevjem obdano rojstno vas umetnika. Vedri spomini na mladost so vodili umetnikovo roko pri tem delu. Tudi druge, novejšje menda ne izražajo toliko trpkosti, kakor je tudi on sam bolj svež in vedrega obraza. Bistri zrak severne Minnesote in divnost te pokrajine, vse to je osvežilo umetnika, da je bil njegov lep nasmech še lepši, njegovo temno oko vedrejšje.

Zvečer po koncertu smo sredi noči odhiteli v njegovo kočjo, daleč v gozdu, v bližini prekrasnega Burnside jezera. In tam nam je zapel Šubelj ono staro "En starček je živel" — slovenska pesem, tako daleč, tam ob kanadski meji, ob robu prostranega pragozda. Bil je lep večer, lepe ure, da je bil radosten celo Perušek. Pozabil je za kratek čas, da je slovenski umetnik in bil je samo vesel, skrben gazda.

Naročite si knjige.

Proletarčeva knjigarna ima veliko zalogo raznih knjig. Naročite si jih! Cenik knjig je priobčen v tej številki.

Tudi jaz protestiram!

Kozma Teleban.

Ponosen sem na mili svoj narod. Inteligentni je, kulturni, priden in tako dalje. Mislil sem, da smo v tem enega mišljenja, da smo vsi narodni, napredni, kulturni, pobožni, podjetni, žejni in pridni. Pa se tudi med nami najdejo bele vrane.

Pojavil se je rojak, miati mu je bila Slovenka, oče tudi kot dokazuje njegovo ime, in namesto da bi bil v ponos narodu Slave, pa ga blati pred tujim svetom! Dobil je odgovore po zasluženju, posebno urednik pristno katoliškega tednika mu je energično odgovoril. Bo tisti pisec drugič saj vedel, kaj se to pravi, "črniti naš narod pred tujim svetom".

Jugoslovani smo en narod, in vse tri njegove veje se ljubijo med seboj. Ne razdvaja nas vera, ne jezik, ne latinica in cirilica, in ne pazimo, kako se kdo prekriža. Druži nas bratska ljubezen, vseslovanska zavest, ponos na naše slavne dede (babice so v prošlosti samo delale, ker še niso poznale politike, niso si strigle las in krily so imele do peta).

Smo podjeten narod. V vsaki veji našega troime-nega ljudstva v tej deželi smo imeli genije, ki so pokazali svojim rojakom pot v neodvisnost. Med Slovenci na primer so osvobodile delavce garanja v tovarnah in rudnikih Proletarian Diamond Oil kompanija, Adria Motor korporacija, Buttle Elk Extension Mining kompanija in druge, ki sijajno uspevajo — v dokaz naše gospodarske izurjenosti in veličine. Med Hrvati v Ameriki je neizbrisljivo zapisano ime Zotti, ki je ustanovil parobrodno družbo, katera prevaža brate Hrvate in druge semintja preko Atlantika. Srbi in Trošiti so ustanovili Jugoslovansko izvozno ter uvozno korporacijo, ki je izvozila kakega pol milijona dolarjev v Jugoslavijo v pomoč onemu, ki je vedel, da brez podjetnosti nikamor ne prideš.

Sijajno izpričevalo naše kulturne višine je jugoslovansko časopisje. Urejevano je vzorno, ima dobro poročevalsko službo, urednikom so škarje skoro neznan orodje, prinašajo lepe klasične povesti ter odločno odklanjajo šund, uredniki kakor sotrudniki so kremeniti značaji. Morda je kje kaka izjema, in če je, jaz ne vem zanjo.

Naš narod je literaren narod. Le malo jih je, ki ne naročajo knjige. Knjižnica v povprečnem našem stanovanju je nekaj tako običajnega kakor v kmečkih hišah v domovini sklednik. Tisoče knjig gre vsako leto med naše ljudstvo. Literarnim delavcem plačamo po zasluženju. Kadar objavi ta ali oni list kako knjigo, vselej vpraša pisatelja za dovoljenje ter mu ponudi primeren honorar. Naše časopisje je zelo tolerantno, razen onih, ki so okuženi s socialistično propagando.

Imamo med seboj rojake duhovnike, profesorje, umetnike, glasbenike, veletrgovce, iznajditelje itd. itd. In pa premogarje ter težake. Naši slovenski profesorji so v slavi izmed vseh najvišji. Predavateljev imamo celo število. Predavateljski kurzi so v naših naselbinah reden pojav. Udeležuje se jih veliko število rojakov, in dvorane v katerih se vrše, so največkrat premajhne. Učenost naših predavateljev pa je neizmerna. Lote se vsakega predmeta in ga obdelajo temeljito, kar udeleženci vselej priznajo, nekateri pa pohvalijo predavatelja tudi v dopisih.

V politiki smo neprekosljivi. Imamo enega aldermana v metropoli, 59 policajev, 18 gasilcev, enega

komisarja javnih del v malem mestu na železnem okrožju Minnesota, osem vaških županov, 11 klerkinj v Chicagu, veliko število v Clevelandu, nekaj tudi v New Yorku, imamo kakih 400 bossov (ne vključivši naše gospodinje), imamo enega superintendenta neke v Oregonu in pa rojaka v Californiji, ki je prišel že toliko naprej, da nič ne dela in mu Japonec obdeluje vrt. In imamo še marsikaj drugega, da se nam samega ponosa visoko dvigajo prsa.

Naši govorniki so oratorji, ki jim je težko najti primere. Naš mnogo obetajoči poslanski kandidat v Metropoli je zadnjič s par besedami elektriziral vso avdijenco v Slovenskem narodnem domu. Rojaki so dvignili glave v ponosu na tak govorniški biser, in gospode politike drugih narodov je obdala skrb, kaj, če tile naši geniji prevzamejo vodstvo vsega velikega mesta?!

Topim se same radosti, ko pomislim, koliko smo že storili na polju glasbe. Krasni glasovi so odkopani in neodkopani po naselbinah. Odprite fonograf, pa vam zadoni čisti glas in prekrasna slovenska pesem se razlije pred vami v vsej svoji gloriiji. Prišel je dan v to deželo rojak — in takoj smo ga spoznali: Operni pevec je! Nikoli še ni pel v operi, a mi, nadarjeni kakor smo, smo odkrili, da je operni pevec in je pel med nami, ker ga nismo pustili v opero. Ob prostem času pa smo mu dovolili, da je na razne načine pomagal svojemu narodu. Ko je dolgo pozneje prišel med nas pravi operni pevec, smo se kar trgali zanj ter ga slavili na vse štiri vetrove.

Imamo umetnike — zvezde ki razširjajo svoj lesk po vsem svetu. Kje je narod, ki jih ne bi bil vesel, in naš narod se jim naravnost divi. Zadnjič je imela naša versko in politično strogo nepristranska podpornica organizacija svojo konvencijo. Kako izrazito je delegacija — cvet naroda — sprejela svoje velike sinove! Umetnika slikarja je posadila na tron, da so ga videli tudi iz zadnjih klopi, in glej, čudo, pokupili so njegova dela in če bi jih imel še enkrat toliko — pa bi vseeno vse pokupili. Nič niso ugovarjali visokim cenam, dali so petdesetake, stotake in tisočake, zato da bo umetnik ustvarjal naprej in da bodo njegove slike krasile naša lepa stanovanja. Prišel je tja resničen pevec, in nihče se ni prizadeval, da bi ga degradiral v reklamne namene — pel je v velikem avditoriju in pet tisoč ljudi ga je poslušalo!

Naši rojaki imajo krasne domove. Ako je okrog le količkaj rodovitne zemlje, pridelujejo na nji krompir, solato, čebulo, česen in tudi rože ter razno drugo zelenjavo. Kje je narod, ki ima lepše domove kot naš, kje je higiena na višji stopnji, kje je še kako izvoljeno ljudstvo, ki ima boljši okus za lepoto? Ni ga, kajti modri stvarnik je sklenil, da naj bo samo eno ljudstvo Izraelcev, in to vlogo je za to in za prihodnje stoletje poklonil nam.

Kdo ni vesel naših konvencij, na katerih se zbirajo najmodrejši med nami! Če ne bi mogli pokazati ničesar drugega, so že same naše konvencije zrcalo naše visoke kulture.

Kakor sem rekel: Vsi nas poznajo za pridne, bogaboječe, podjetne konservativce, ki napredujemo v vsakem listu vsaki dan v vsaki koloni. Ali ni nezastopno, če se dobi rojak, odpadnik, in taji naše vrline ter nam krade z muko in pridnim delom priborjeni ugled med drugimi narodi? Pereat! kličem jaz. Kdor je z menoj, naj stopi v vrsto, da napravimo protestno demonstracijo.

Pirčevi demokratije v Clevelandu so "vrgli proč" svoje glasove

Kandidatje, ki so se potegovali za nominacijo governorja, senatorja in v druge urade v Ohiju, katere je priporočal Louis Pirc, so pri primarnih volitvah dne 14. avgusta izgubili na demokrati in na republikanski listi. To znači, da so pristaši demokratiških slovenskih politikov v Clevelandu, kot so Pirc, Grdina, Malley itd., "vrgli svoje glasove proč". Mr. Pirc je namreč eden onih, ki je večkrat zagotavljal, da kdor glasuje za socialistično stranko, vrže svoj glas proč. Njegovi sledbeniki jih v resnici mečejo proč. Glasujejo za osebe, ki so brez programa, podložne mašini korupcije in nazadnjaštva. Kandidatje, katere odobre mašine republikanske in demokratske stranke, so služabniki privatnih interesov, neglede, kako "lepo in radikalno" zvane njihove besede na odru v času volilne kampanje.

Kdor glasuje za socialistično stranko, se izreče za njen PROGRAM, in glas v tem slučaju ni nikoli vržen proč. Demokratiška stranka je le sredstvo, ki služi republikanski stranki za protitež, kapitalističnim interesom v celoti pa služi za varanje volilcev. Imajo dve stranki, da slepe z njimi neko rajo. "Najvažnejše" vprašanje jim je prohibicija, dasi eni kot drugi vedo, da jo imajo samo radi tega da se ni treba pečati z važnimi socialnimi in ekonomskimi problemi.

Clevelandski slovenski demokratje, ki so agitirali za poražene kandidate, se bodo po starem pravilu političnih štreberjev in marionet "izrekli" za celotno demokratiško listo, ker mislijo, da tako grade ugled svojemu narodu in pa, ker pač vedo, da še s takimi kupčijami pripomore temu ali onemu do politične službe. In radi tega cilja meče svoje glasove proč par tisoč slovenskih volilcev, namesto da bi bili politično organizirani kot delavci in bi tvorili organizacijo, ki bi bila znana in respektirana ne le v Clevelandu, ampak povsod.

Iz Los Angelesa v New York v 18 urah

Vožnja z brzovlakom iz Los Angelesa v New York vzame več dni. Art Goebel je to distanco preletel dne 20. avgusta z aeroplanom v malo manj kot 19 urah. Vozil je povprečno 142 milj na uro. Razdalja je 2,710 milj. Vozil je zdržema, to je, ni se spustil na tla dokler ni prišel na cilj. Bil je prvi, ki je napravil to pot v tako kratkem času. Z njim v letalu je bil sportnik Harry Tucker.

Papagaj pravi

Socialisti niso še nikoli nič dobrega storili in nikoli ne bodo. Bili bi še slabši kot demokratje ali republikanci. Jaz sem enkrat glasoval za socialiste, in še to je bilo preveč.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

SOCIALISTIČNO GIBANJE V DULUTHU.

DULUTH, MINN. — O socialističnih aktivnostih v Duluthu je bilo le malo poročano v naših listih, zato bom s temi vrsticami podal nekoliko slike, da bo slovenska javnost vsaj vedela, da smo na "mapi".

Socialistično postojanko smo organizirali 28. maja. Sedaj šteje 19 članov. Redne seje imamo vsak prvi petek v mesecu v Labor Temple, 117 W. 2nd St., izredne pa se vrše po potrebi.

Sedaj nabiramo podpise za predsedniške elektorje, kar je težka stvar, ker so delavci v strahu, da ako podpišejo, bodo ob delo. Največ podpisov na socialistične nominacijske peticije dobimo od organiziranih delavcev (unijskih), ker se jim ni treba bati, da bodo radi tega odslovljeni. Moram pa reči to, da se med našimi rojaki dobi ljudi, ki so pripravljeni žrtvovati tudi delo ako treba in z veseljem dajo svoje podpise na peticije, za kar jim gre vsa čast, ker se zavedajo, kaj pomeni borba proti strankam korupcije in za delavske interese.

Pri nabiranju podpisov pridem v dotiko z mnogimi ljudmi, in nekaterim se moraš čuditi. Dasi se štejejo med napredne, mi na vprašanje za podpis začno argumentirati, čemu se socialisti vtikajo v te volitve in mešajo štrene, kajti s svojim postopanjem utegnejo škodovati izvolitvi Smitha. Drugi zopet pravijo, da bomo škodovali Hooverju. — Dosedaj sem še vedno opazil, da so pripadniki katoliške vere za demokrata Smitha, ker je katoličan, najvnetejši Hooverjevi zagovorniki pa so protestantje. Tu se vidi, da neke je "pristranska nepristranost", kajti če bi nekateri leaderji ne agitirali s stališča verskih predsodkov, bi se ljudstvo ne razdelilo radi dveh kandidatur v dva verska tabora.

Delavstvo bo moralo še precej časa trpeti, predno se bo zbudilo do zavesti, da republikanska in demokratska stranka, pa naj imata take ali take kandidate, ne bosta storili koraka za osvoboditev delavstva iz mezdne sužnosti, kajti obe sta na "špagi" enih in istih interesov, na kratko: obe kontrolira Wall Street.

Dne 7. ali 8. septembra bo govoril v Duluthu sodrug Norman Thomas, predsedniški kandidat socialistične stranke. Rojakom delavcem po železnem okrožju priporočam, da pridejo gotovo na ta shod, komur bo to količkaj mogoče. Točen datum, čas, dvorano in druge podrobnosti bodo sporočene. Ob enem vabim Slovence, da se pridružijo našemu klubu, kajti prostor vsakega delavca je v socialistični stranki! —

John Kobi.

V PONDELJEK 3. SEPTEMBRA NA GLENCOE, OHIO.

GLENCOE, O. — Prihodnja ali šesta konferenca JSZ. za vzhodni Ohio se vrši na Labor Day v ponedeljek 3. septembra ob 9. dopoldne v prostorih Valentina Koblerja (v bivši Rebolovi hiši, in ne pri Andy Kravju, kot je bilo prvotno poročano.)

Ker bomo imeli obširen dnevni red, začnemo z zborovanjem, kot rečeno zgoraj, ob 9. zjutraj. Klub

št 2 JSZ. pripravi zastopnikom kosilo, potem pa bomo sejo nadaljevali.

Stavka premogarjev traja 16. mesec in razprava o nji bo tvorila važno točko našega dnevnega reda. Situacija danes je drugačna kot tedaj ko se je vršila naša prošla konferenca. Baroni postajajo bolj in bolj arogantni, premogarji pa cepimo svoje moči, ali pa se zadovoljujemo s kritiziranjem. Samo zabavljanje ne bo spremenilo položaja, ne bo reformiralo nobene organizacije in ne bo pomagalo napredku.

Ker smo v vrvenju predsedniške kampanje, bomo na konferenci razpravljali ter sklepali tudi o nji. Bitka premogarjev in operatorjev je nam zgovoren dokaz, da mora dobiti delavstvo tudi politično moč, in da si mora zgraditi močno časopisje, ako hoče zmagovati. Hoditi v boj samo zato, da bi bili na koncu bitke poraženi, se pa ne izplača, ker zahteva preveč požrtvovalnosti in trpljenja. Zmaga za nas je dosegljiva, da pa jo DOSEŽEMO, moramo delavske množice privedi na pota zdrave razsodnosti ter razredne zavesti.

Dokler se bo tolikšna večina delavcev upirala vsakemu agitacijskemu delu za socializem, dokler se bodo v tolikšnem številu branili delavskih listov, bodo operatorji ter drugi kapitalistični interesi lahko zmagovali.

Mi hočemo da dobi delavstvo vse kar mu gre. To zahteva socialistična stranka v interesu vsega delavskega ljudstva. In če slednje hoče to zapopasti, bo poslalo v kongres ter v zakonodaje posameznih držav socialistične poslance. Problem premogovniške industrije npr. je vprašanje, ki ga demokracije in republikanci ne bodo rešili, pač pa so ga prepustili, da si samo najde izhod kakor najboljše ve in zna. Taka rešitev pa znači, da se bodo mizerne razmere, v kakršnih žive ameriški premogarji že nekaj let, nadaljevale. Če hočemo da jih bo čimprej konec, se moramo organizirati na način, ki bo najuspešnejši, in to je politično v socialistični stranki.

Klubi JSZ. ter društva, ki pripadajo Izobraževalni akciji, naj poskrbe, da bodo zastopana na konferenci 3. septembra v Glencoe. Vabljeni so tudi drugi sodruzi in somišljeniki, slednji posebno od društev, ki še niso v Izobraževalni akciji.

Ko bomo z zborovanjem gotovi, se prične za mlade naše udeležence plesna zabava. Ker je podpisani dopolnil šestdeseto leto, bo tudi on plesal.

Na Glencoe se sedaj lahko pride čez St. Clairsville, ker je cesta do sem za avtomobile dogotovljena. Nace Zlemberger, tajnik vzhodnoohijske Konference.

SPREMENITEV DATUMA SEJ KLUBA ŠT. 27 J.S.Z. V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — Ker je potrebno, da prihaja čimveč članov na seje kluba, in ker prejšnji datumi v to svrhu niso odgovarjali, se sedaj naše seje vrše vsak drugi petek v mesecu ob 7:30 zvečer v klubovih prostorih, staro poslopje Slovenskega narodnega doma. Prihodnja redna seja se torej vrši v petek 14. septembra. — John Krebelj.

Ali se je v vaši naselbini dogodilo kaj tekega, kar bi zanimalo širši krog čitateljev? Poročajte v Proletarca.

PRIDIGA ELYŠKEGA ŽUPNIKA.

ELY, MINN. — Naš gospod župnik niso bili z delegacijo Jugoslovanske katoliške jednote nič posebno zadovoljni. Prvo nedeljo po konvenciji so nam pridigali med drugim tudi tole: "Prijatelji moji, dobri farani! Otroci ljubi, premalo ste se borili za sveto stvar. Program ste imeli, in kaj ste dosegli? Približno dve sto delegatov je bilo, cerkev pa je bila skoro prazna..." Gospod so bili zares hudi, jaz pa, grešnik, sem se tiščal v kotu, tudi drugi, ki so imeli odločevati ali naj bo, ali naj ne bo maša za delegate, so se držali k tlom, le eden ali dva sta imela čisto vest, kajti storila sta kakor jima je velel župnik, zakrknjenih delegatov pa le nista mogla izvleči v cerkev.

Sicer pa se naš gospod tolažijo z novim avtom, ki je res lep in ima pet sedežev, da bodo imeli na svojih potih tudi družino. Konvencija jim sicer ni prinesla dosti extra dohodkov, a karo bodo že plačali, saj smo farani dobri, saj hodimo k maši, naši pogrebi, poroke in krsti so cerkveni, če ne iz pobožnosti, pa iz navade. Starejši se včasih še spomnijo na prejšnjega Rev. Buha, ki je bil miren človek in tudi Ely je bil mirnejši. Od kraja smo se tega gospoda težko privadili, sedaj pa se nam zdi kot da še nikoli nismo imeli drugega. "Vajste, saj sa gutt faimaštr, taku sa fain prigdvati da bi jih kar cev dan paslušav," je rekel rojak, drugi pa je modroval, da bi bili še boljši, če se ne bi "patikval v palitika". — Pokora.

PETER WITT NI IMEL SREČE.

COLLINWOOD, O. — Dne 14. avgusta smo imeli v Ohiju primarne volitve in naš Peter Witt je šel po gobe. Kandidiral je z namenom, da zmaga, ampak volilci so rekli, ne boš, in nominacijo je dobil suhač. Zakaj je Peter izgubil? Zato, ker ga je priporočil sentclairski Lojze Pirc. Kogar on priporoča, vedno izgubi. Tudi Frank S. Surtz, ki je želel postati kandidat za poslanca, ni imel sreče, in na listi je ostal daleč zadaj, menda petnajsti. Pirčevo indorsiranje pomeni točej slabo srečo. Če bi bil jaz kandidat, pa magari za cestnega pometača, pa bi me Lojze Pirc priporočil, takoj odstopim od kandidature, ker bi izgubil vsako upanje na zmago.

Albert Smith obljubuje dati za pijačo, ako zmaga. Pirc tudi njega priporoča in se veseli ker misli, da bo dobri katolik res dal kar obljubuje. Ampak Lojze in drugi se motijo, ako mislijo, da bodo svobodnejše pili če bo Al izvoljen. V takih vprašanjih odločuje v Zedinjenih državah kongres in pa legislature posameznih držav, ne pa predsednik. Woodrow Wilson je bil veliko učenejši in večji, kot pa npr. Smith, bil je idealist in je veliko obljubljal, spomnimo se samo na 14 njegovih točk — Jugoslovanom je obljubljal Reko, narodom samoodločevanje itd., in kaj je kot prezident dal? Ni bil suhač, a dežela je vendarle postala suha pod njegovo administracijo. Kakor Al, je bil tudi Woodrow demokrat in je obračal po svoje, kongres pa je obrnil.

Fantje, ne kupujte še čaš, če še ne veste, kje se bo dobilo pivo.

Pameten delavec bo v tej kampanji deloval edino za Norman Thomasa in James H. Maurerja ter druge socialistične kandidate. Socialistična stranka ima program za vse, in koristil bo vam.

Društvo "V Boj" št. 53 SNPJ. se zaveda, kje je njegovo mesto, in je prispevalo za socialistično kampanjo \$10. — Poročevalec.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

Društva za Thomasovo-Maurerjevo kampanjo.

Do sobote 18. avgusta se je odzvalo že okrog trideset društev na naš apel za prispevke v kampanjski fond. Tudi razni posamezni sodrugi so na delu. A Zornik npr. je nabral \$20.25, druš. št. 87 SNPJ. pa je prispevalo \$15. Za malo naselbino kakor je Herminie, je to dober odziv.

Koliko moremo storiti za socialistično stranko?

To je vprašanje, na katerega se lahko odgovori. Naši klubi, ako so aktivni, store veliko. V marsikakšni kampanji so bili edina organizirana skupina v agitaciji. Npr., klub, ki je štel osem članov, je napravil v mestu z osem tisoč prebivalci toliko agitacije, da je dobil socialistični predsedniški kandidat okrog 600 glasov. To je bilo l. 1920. Takih slučajev je v zgodovini JSZ. mnogo. Ako dopuščajo sredstva, naj naroče kampanjske letake. Kampanjski odbor soc. stranke ima letos jako dobre, npr. letak "Is it Fun When Men Have to Strike?" Naročajo se, S. P., National Campaign Committee, 15 East 40th St., New York City.

Ena najboljših metod, da pripravimo ameriške delavce za našo stranko je, ako jih pridobimo, da se naroče na "New Leader". Na zapadu pa priporočamo našim sodrugom, da širijo med Amerikanci list "Labor World", ki izhaja v San Franciscu. Naročnina nanj je samo \$1 na leto. Njegov naslov je, Room 208 Grand Bldg., 1095 Market St., San Francisco, Calif.

"Mrtvilo" med delavstvom.

Časopisje, ki dan na dan opisuje kaj počneta Smith in Hoover, piše tendenciozno o kampanji. Problemov ni — razen enega, in ta je prohibicija. Oba, Smith in Hoover sta zanjo, vsaki na svoj način, in oba sta za modificiranje, vsak na svoj način. Medtem je Smith smatran za mokrača in Hoover za suhača. Ljudje berejo dan na dan, kaj počneta, kaj jesta, s kom govorita, kje se kopljeta itd. Protestantovski duhovniki na jugu rohne proti Smithu, katoliški agitirajo zanj. O ameriški vojni v Nikaragvi se ne govori v tej kampanji, ne o ameriškem militarizmu, ne o brezposelnosti, sodnih prepovedih, ne o razbijanju po glavah stavkajočih delavcev. In delavci? Večinoma so brezbrizni. Velikansko moč predstavljajo, vladali bi lahko to deželo, njena bogastva bi lahko služila njim v prid, ampak so brezbrizni, resignirani in računajo, da se boj ne izplača, kajti eden ali drugi reprezentant interesov kapitalizma bo izvoljen. Tako mišljenje je za delavstvo smrt, ker mu ugonablja bojevni duh, ker mu jemlje vero v svojo moč, ker ga odvrača od organizacije. Več socialistične misli med maso, več naših listov, več članov v socialistične organizacije, pa se bo brezbriznost začela kmalu tajati. Ali je vaš klub med onimi, v katerem ni mesta za resigniranost, ampak dela in veča število svojih članov? Če še ni, naj postane.

John Košin o kolektah in agitaciji.

John Košin v Girardu je gotovo aktiven sodrug. Ni pa sam, kajti v Girardu jih je precej, ki so lojalni svoji stvari in aktivni pri delu, ki ga vrši naš pokret. Naselbina pa je majhna in članov malo. Proporčno so veliko bolj aktivni kakor marsikatera naša večja

naselbina, ki ima postojanko JSZ. Včasih pride tudi mednje nekaj kakor utrujenost — včasih se jim upro — kolekte. Tajnik kluba št. 222 JSZ. J. Košin piše v pismu z dne 11. avgusta:

"...Že parkrat so se čule na seji našega kluba pritožbe, da pride na nas preveč dela. Apelov za pomoč je mnogo, in zdi se jim, da zahtevate od te male naselbine toliko kakor da bi bila res velika. Kadar se pojavi tako razpoloženje, ubija dobro voljo in odvraca člane od seje..."

Naš komentar je: Vsaka stvar do gotove meje. Kritika je upravičena, ako si klub nalaga več dela kot ga more zmagovati, in če sodrugi prispevajo več kot morejo strpeti. Kolekte niso v navadi v vseh klubih. Eni si opomorejo blagajno s priredbami, in potem iz njih prispevajo v agitacijske ter druge namene. To pomaga, da ni toliko direktnih kolekt. Izogniti pa se jim ne moremo. Ni druge poti, kakor da vzdržujemo kar imamo, in da si zgradimo gibanje, ki bo večje in gospodarsko jačje kakor je danes. Sodruguom v Girardu pa vse priznanje — prispevajo v vsak fond, aktivni so v vsaki agitaciji, in Proletarec je v njihovi naselbini razširjen proporcionalno bolj kot v katerikoli drugi.

JOHN OLIP BO PO SEJI KLUBA ŠT. 1 PREDAVAL O SVOJIH VTISIH, KI JIH JE DOBIL NA POTOVANJU PO JUGOSLAVIJI IN DRUGJE.

CHICAGO, ILL. — Prihodnja redna seja kluba št. 1 se vrši v petek 24. avgusta ob 8. zvečer v spodnji dvorani SNPJ. Apeliramo za člane in članice, da v teku kampanje agitirajo za pridobivanje novih članov. Kdor pozna kakoga prijatelja, ki je naš somišljenik, naj mu predlaga, da pristopi v klub št. 1.

Nekateri sodrugi še niso napravili obračuna za poslane jim vstopnice (raznih priredb). Ker je tajniku nemogoče podati natančno sliko vsake priredbe ako niso vse vstopnice dočasno poravnane, prosimo, da prizadeti to upoštevajo in napravijo obračun čimprej.

Po seji bo govoril o svojih vtisih v starem kraju s. John Olip, ki se je pred nekaj dnevi vrnil s potovanja. — P. O.

Norman Thomasovi shodi

Norman Thomas, predsedniški kandidat socialistične stranke, bo govoril na sledečih shodih: V petek 7. septembra, Superior, Wis.; isti dan v Duluthu, Minn.; v soboto 8. sept. Minneapolis, Minn.; isti dan v St. Paulu, Minn.; v nedeljo 9. septembra, Fargo, N. Dakota; 10. septembra, Butte, Montana; 11. septembra, Spokane, Wash.; 12. sept. Seattle, Wash.; 13. sept., Portland, Oregon; 14. sept., Sacramento, Calif.; 15. sept., San Francisco, Calif.; 16. sept., Los Angeles, Calif.; 17. sept., Salt Lake City, Utah; 18. sept., Pocatello, Idaho; 19. sept., Cheyenne, Wyo.; 20. sept., Denver, Colo.; 22. sept., St. Louis, Mo.; 23. sept., Terre Haute, Ind.; 24. sept., Chicago, Ill.; 25. sept. Cleveland, O.; 26. sept., New York City.

Potovati na ta način, imeti eden ali dva govora vsaki dan, udeleževati se sestankov, imeti intervjuje, tolažiti ljudi ki hočejo da se takoj kaj doseže, popravljati škodo ki jo povzročajo demagogi v delavskih vrstah — to je delo, ki ga ne zmore vsakdo.

S trditvijo, da je oglje belo, se ne pobeli.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"AMERIŠKA SLOVENSKA" je knjiga, ki jo je to leto izdala Slovenska ženska zveza, katera ima svoj sedež v Chicagu. Obsega blizu 200 strani, a precejšen del jih je porabljenih za oglase. Cena knjigi je 50c. Za urednico je podpisana Fannie Jazbec.

Slovenska ženska zveza je bila ustanovljena v Chicagu decembra 1926, njena iniciatorica je pa Mrs. Marie Prislant v Sheboyganu. Nastala je kot nekaj protest proti starokopitnim moškim v Kranjsko slovenski katoliški jednoti. S. Ž. Z. je torej organizacija katoliškega ženstva za katoliško propagando, in temu namenu služi tudi njena knjiga "Ameriška Slovenka". V predgovoru pravi urednica ali kdorkoli že: "Slovensko ženstvo je bilo do ustanovitve Zveze v naši novi domovini nepoznano. V dobrem letu časa si pa je priborilo v Zedinjenih državah Severne Amerike mesto, kakršno imajo ženske organizacije drugih naprednih narodov. Ameriška Slovenka je prišla na plan in se več ne skriva pred ameriško javnostjo, kot bi bila manj vredna od drugih..."

Ako bi oni ki so to knjigo spisali, oziroma vanjo prispevali, govorili resnico, bi morali povedati to: slovenski ameriški klerikalizem je žensko zapostavljal do skrajnosti — mnogo bolj kakor pa starokrajški klerikalizem. Žena je v KSKJ. postala enakopravna članica šele vsled pritiska SNPJ. in slovenskega socialistično vzgojenega ženstva. Medtem, ko so bile članice v naprednih slovenskih podpornih organizacijah enakopravne, so bile v KSKJ. smatrane za manjvredne — niso smele glasovati v zadevah jednote, niso mogle biti članice konvencij. Ko je to pred nekaj leti prestalo, so šele spoznale, da so jim pobožni moški storili veliko krivico, in v protestnem gnjevu je bila ustanovljena tudi Slovenska ženska zveza, ki znači lahko napredek kar se tiče katoliškega ženstva, ne pa v tistem smislu, kakor ga ji predpisuje knjiga. (Glej predgovor: "Slovenska žena v naši novi domovini je probujena, in Zveza ima najlepše nade, da bo ostala med ameriškimi Slovenci kot kulturna in prosvetna organizacija." To pomenja novo dobo v ameriškem Slovenstvu.) Nikjer v predgovoru ni ničesar rečenega o pravem namenu Slovenske ženske zveze, ki je: Službovanje katoliški cerkvi, je pa to določeno in mnogokrat povedano v drugih spisih, objavljeni v tej knjigi.) Kot pravi seznam na 21. strani, šteje S. Ž. Z. 21 podružnic, v katerih je bilo 31. maja t. l. 937 članic. Najjačja je v Collinwoodu (222 članic), v Sheboyganu jih ima 66 in v Chicagu 76. So pa enako močne še v Nottinghamu in Newburgu (oba kraja v Clevelandu), nadalje v naselbinah So. Chicago, Forest City, Milwaukee itd. Izmed duhovnikov so zastopani v knjigi s članki Rev. K. Zakrajšek, J. M. Trunk, Rev. N. N., A. Š. in J. J. Oman, izmed žensk pa Marie Prislant, S. M. Lavoslava, Zvonimira T., Julija Gottlieb, Jennie Okolish in druge. Med lajiki je Anton Grdina, Ivan Zupan, Ivan Zorman, dr. J. V. Grahek in nekaj drugih. Z agitacijskega stališča, upoštevajoč razmere v kakršnih deluje S. Ž. Z., je knjiga dosegla svoj namen. Tiskana je bila v tiskarni "Am. Slovenca" v Chicagu.

"POD LIPO", št. 7-8 (počitniška dvojna številka), ki je izšla 15. julija, ima sledečo resnično zanimivo vsebino:

A. T.: Makedonsko vprašanje in socialistična internacionala. — Ivan Molek: Nezakonska mati (pe-

sem). — Ivan Vuk: Liliya je pripovedovala (povest). — Rupert Hughes: Dete Silvije Pankhurstove. — Jerome Davis: Amerikanizacija Sovjetske Rusije. — F. Kozar (po E. Preczangu): Svoboda. — Fr. Kozar: Dognanje, Pesem brez imena (pesmi). — Ivan Molek: Boleči spomini (pesem). — Andrej Kobal: Večer v mestnem parku. — Ivan Molek: Trombonija (črtica). — Paolo Bruzzi: Siromaki (pesem). — Mile Klopčič: Današnja Družba (pesem). — Prof. dr. V. Totomianz: Osebnost v združnem gibanju. — Tone Maček: Mehika. — Verus: Ali je potrebna revizija programa? — Boris Kristan: Mednarodna združna banka. — X.: Glavni združni savez. — Čulkovski: Reformatorjem (pesem). Listek. — Delavsko športno gibanje.

Ako še niste naročnik "Podlipo", jo naročite. Za Ameriko stane \$1.50 na leto in se jo naroča pri upravi "Proletarca".

"DOMAČI PRIJATELJ", mesečnik za zabavo in pouk, je list, ki je urejevan poljudno, namenjen širšemu ljudstvu. Izhaja v Ljubljani, Miklošičeva c. 13. Naročnina za Ameriko je \$1. 5.-6. številka vsebuje med drugim: Ivan Vuk: V žaru juga; Gustav Strniša: Mara; J. P.: Tekma; M. Lipužič: Ob morju; Ksaver Meško: Magdalena in Magdalene; Ivan Albrecht: Eva premišljuje; Oton Berkopec: Žalostna pesem, Roža; Silvester Škerl: Mihaela Šaričeva; I. Busse-Palma: Potepuhova povest. — Sirom sveta. — Sedem svetovnih čudežev. — Poleg teh vsebuje še sedem drugih daljših in krajših spisov.

"SVOBODNA MLADINA", št. 4-5, vsebuje: Lojze Ude: Kulturni boj. — Vinko Košak: Verujmo, verujmo. — Ivo Grahor: Denar. — Ivo Premec: Svetovno gospodarstvo v l. 1927. — Vladimir Premru: Naša vera. — Milena Mohoričeva: Raztresene misli. — Oton Berkopec: Izgnanec. — Alfonz Gspan: Drevo na skali. — Fran Onič: Košnja. — Lojze Ude: Kaj je narod. — ZAPISKI: Gledališki zapiski (Kreft). Pravica samoodločbe pred sodiščem (Kermauner). Umetnik in politika (Ude). Franu Albrechtu et consortes (Košak). Maksim Gorki (I. P.). — PROTOKOL: Miletčič, demokrati, klerikalci in "Mladina" (L. U.). Joca Jovanovič in Slovenci (Baebler).

Naslov: Svobodna Mladina, Miklošičeva c. št. 4, Ljubljana. Stane za inozemstvo 50 dinarjev.

Ni razlike

Kaj je razlika med kokošjo in kuro? Ni je. Kolikšna je razlika med republikansko in demokratsko stranko? Tolikšna, kakor med kokošjo in kuro.

IZ UPRAVNISTVA.

Veliko naročnikov želi, da bi "Proletarec" zopet prinašal kako daljšo povest. Obe Cerkvenikovi ter Seliškarjeva so jako ugajale. Od tedaj so v listu le krajše črtice. V kratkem pa začne izhajati povest, s katero bo veliki večini naših čitateljev gotovo ustrezno.

V prošlem tednu smo prejeli od agitatorjev 41 naročnin in precej direktno od naročnikov. Anton Jankovich, Cleveland, jih je poslal 14, John Košin, Girard, 7, J. Rupnik, Sheboygan, 4, L. Kveder, Cleveland, 3, J. M. Stonich, Pueblo, A. Vidrich, Johnstown, John Fradel, Latrobe in M. Krasovetz, Seanor, vsaki dve, drugi po eno. Od zastopnikov je največ odvisno, ako naročniki obnavljajo naročnino. Kjer so aktivni, jo sproti iztirjajo, kjer jih ni, in ker tudi naročniki direktno ne pošljejo, jih izgubimo.

V fond za angleško prilogo je prispeval waukeganski klub JSZ. \$10, sheboyganska konferenca JSZ. \$25, druš. "Naprej" št. 5 SNPJ. \$2, L. Junko, Detroit, je nabral \$4, J. Kosin \$6.50, J. Rupnick, Sheboygan, \$4.75, Tony Strazisar, Windber, Pa., \$6.25, John Šular, Gross, \$1 in J. Lamuth, Flint, Mich., \$2. Vsote in imena prispevateljev v tozadevnem izkazu bodo objavljene prihodnji teden. Angleška priloga Proletarca bo naši agitaciji veliko koristila. Začela bo izhajati redno, ko bo v posebnem tiskovnem fondu \$500. Apeliramo na naše sodruge in somišljenike med mladino, da pomagajo pri tej akciji.

Zanimanje za revijo "Pod Lipo" se širi. Prošli teden smo prejeli zanjo precej naročnin. Stane \$1.50 na leto in se jo naroča pri Proletarcu. Ako naročite oba lista skupaj, vas staneta samo \$4. "Pod Lipo" je mesečnik. Izmed ameriških sotrudnikov je v nji posebno dobro zastopan Ivan Molek.

"Ameriški Družinski Koledar" za prihodnje leto bo delal čast prejšnjim letnikom. Naš Koledar se je ljudstvu priljubil, ob enem pa ima literarno vrednost, na katero je naš pokret lahko ponosen. V svrhu, da krijemo troške, nabiramo oglase. To je neprijetno delo — posebno še v tistih naselbinah, kjer je delavcem vseeno ako trgovci in obrtniki oglašajo v kaki delavski publikaciji ali ne. Zanašamo pa se, da nam ostanejo oglaševalci naklonjeni, in da bodo agitatorji svoje delo izvršili, kakor so ga še vsako leto. Kdor lahko dobi kaj oglasov, ga prosimo, da nam piše po navodila in listine. Pišite takoj.

PEVSKI ZBOR "SAVA", ODSEK KLUBA CHICAGO, ILL.,
ST. 1 J. S. Z.

— priredi —

PIKNIK v nedeljo 26. avgusta na Steržinarjevem vrtu v Willow Springsu.

Vstopnina prosta. Zbor vabi vse, da pridejo na ta piknik.

Zapisnik ohijske konference J. S. Z.

Zapisnik enajste konference soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. za severni Ohio, ki se je vršila 17. junija 1928 v Clevelandu.

Zborovanje je otvoril tajnik Konference s. Anton Garden ob 9. zjutraj. Za predsednika izvoljen John Jankovich, Barberton, za zapisnikarja Louis Kveder.

Zastopani so bili sledeči klubi JSZ.: št. 27, Cleveland, John Krebelj, Jos. Jauch, Fr. Jerina in Vovk; št. 49, Collinwood, L. Selak, M. Slanovic, Joe Pezdirc; št. 222, Girard, John Tancek; št. 232, Barberton, Lowrenc Frank, John Jankovich, J. Fidel, Matt Močnik, Frank Poje; št. 6, West Park, Paul Slabe in John Sernel. Društva: št. 5 SNPJ., Fr. Mikše; št. 142 SNPJ., J. Grošel; št. 53 SNPJ., Jos. Frančeškin; št. 477 SNPJ. John Leber in Joe Bartel; št. 147 SNPJ., John Filipich in Fr. Česnik; št. 614 SNPJ., Miss Podpadec; št. 126 SNPJ., Ed. Branisel in M. Mesec; št. 48 SNPJ., John Jankovich; št. 312 SNPJ., A. Blasko; št. 135 SNPJ., Fr. Gantar; Paul Oblak in Fr. Stebilj; št. 20 SSPZ., Anton Vavpotich; št. 61 SSPZ., Matt Močnik.

K izrednim zadevam omenja s. Frančeškin, da je nedavno umrl bivši naš sodrug Frank Kremžar, ki je bil našemu gibanju naklonjen do zadnjega. Prosi navzoče, da v znak sožalja vstanejo.

Zapisnik prejšnje konference, ki se je vršila 4. marca v West Parku, sprejet kot čitan. — Ker dopisov ni, se preide na poročilo tajnika o računih Konference. J. Jankovich in J. Filipich, kot pregledovalca knjig, izjavljata, da sta dobila račune v najlepšem redu.

Tajnik poroča nadalje, da je to Konferenco zastopal na VII. rednem zboru JSZ. s. Anton Jankovich, njen organizator. Je potrebno, da se mu določi dnevnice. Frančeškin predlaga \$6 dnevno, L. Frank protipredlaga \$8. Predlog sprejet.

Poročila delegatov zbora JSZ. Anton Jankovich izvaja, da se je sedmi redni zbor JSZ. vršil mirno in v najlepšem redu. Navaja razprave in sklepe zbora z ozirom na našo agitacijo, na Proletarca itd. — S. Krebelj želi, da se poročila drugih delegatov, ki so bili na zboru, opusti, ker so sklepi in razprave opisane v zborovem zapisniku, nam pa primanjkuje časa. — Se preide na točko: Poročila zastopnikov klubov in društev.

Krebelj za klub št. 27 poroča, da so nekateri sodrugi vedno zaposleni, medtem ko drugim ni za delo. Tudi sej se člani ne udeležujejo kot bi se morali.

Poudarja, da zahteva volilna kampanja od nas mnogo dela, ki ga bomo izvršili dobro, ako bo zadosti sodelovanja. V klubu je predaval s. Jos. Martinek in imel je nekaj drugih priredb. Članov ima klub 72. Anton Garden od istega kluba omenja, da je imel odsek kluba pevski zbor "Zarja" en nastop v Detroitu, kjer je predvajal opereto "Kovačev študent", v jeseni pa nastopi v operi "Rozmunda", katero je uglasbil Mr. Ivanush.

Selak od kluba št. 49 poroča, da klub slabo napreduje, čemur so menda največ krivi notranji spori, ki ovirajo konstruktivno delo. Želi, da se spori izravna v klubu. Fr. Mikše je mnenja, da se bi morali taki spori reševati na konferencah, ker bi se dognalo krivce in se z njimi ravnalo po pravilih. Tajnik Pezdirc poroča, da ima klub 33 članov in da v tem letu nima v načrtu nikakih priredb.

Lowrenc Frank od kluba št. 232 pravi, da klub ne napreduje, niti ne nazaduje. Majniške štev. Proletarca so naročili 75 izvodov.

Tancek od kluba št. 222, Girard, pravi, da v njihovem klubu ni sprememb, in da delujejo za pridobivanje novih članov. Sodrugi so zaposleni z nabiranjem podpisov na peticije soc. stranke in na protestne pole proti ukinjenju Debs-radio postaje.

Slabe od kluba št. 6 poroča, da so pridobili nekaj novih članov, in da na sejah razpravljajo, kako izboljšati klub ter njegove aktivnosti. Zaposleni so z nabiranjem podpisov, majniške štev. pa so naročili 25 izvodov, a prodali bi jih najmanj še 25.

Poročila zastopnikov društev: Mikše od št. 5 SNPJ. poroča, da je imel nalogo obiskati društva, katera še niso v Izobraževalni akciji. To je storil in so mu zagotovila, da se pridružijo. — Leber od druš. št. 477 SNPJ. pravi, da je v njihovem društvu precej članov, ki žele, da se v njihovi naselbini (Newburg) ustanovi soc. klub. Prosi konferenco, da pošlje tja delegacijo, ki naj bi pomagala pri ustanovitvi.

Branisel in Filipich poročata, da je njihovo društvo napredno in da sodeluje pri naših akcijah. Med članstvom se je prodalo precej dobrih knjig.

Jankovich, Barberton, pravi, da je društvo št. 48 SNPJ. vedno na strani naprednega elementa.

Vavpotič pravi, da druš. št. 20 SSPZ. dela čast samo sebi, ker je napredno in med članstvom ni nazadnjaštva, ki bi bilo v opoziciji proti nam. Ima pa v svoji sredi člane, ki se ne zanimajo za napredni tisk.

Močnik od št. 61 SSPZ. poroča, da je njihovo članstvo v večini za delo in za sodelovanje z Izobraževalno akcijo JSZ.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča ro-
jakom v Ameriki
za vse finančne
transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated
Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West
Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New
York, 11—15 Union Square, New York. 4.)
Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

Miss Podpadec poroča za druž. št. 614, da nima direktnih navodil, društvo tvori napreden element, in članstvo se zanima za dobro čtivo, ker pa je večinoma zmožno angleščine bolj kot slovenščine, je umevno, da sega v prvi vrsti po angleškem čtivu.

Gantar govori o vprašanju združenja in omenja, da je bila večina članov za združenje s SNPJ.

Po poročilih zastopnikov je dobil besedo sod. Mandelkorn, član eksekutive ohijske soc. stranke, ki je navzoče navduševal za aktivnosti v stranki, kot za nabiranje podpisov, prispevkov v kampanjski fond itd. Govoril je o republikanski in demokratski stranki, od katerih nima delavstvo kaj pričakovati. Omenjal je voditelje unij, ki so večinoma nazadnjaki in jim je le za denar, čast in pozicije. O malih trgovcih je dejal, da jim ni za delavsko gibanje, razen nekaterih, dasi so bolj in bolj potiskani med delavski sloj, ker jih izriva trustizirana trgovina. H koncu je še dejal, da je naša dolžnost, da se borimo z vsemi močmi proti militarizmu.

K točki "Volilna kampanja" je dejal Garden, da je to najvažnejša točka na današnjem dnevnem redu in da ji je treba posvetiti precej pozornosti. Apelirala, da sodelujemo pri nabiranju podpisov, pri sklicevanju shodov, pri zbiranju gmotnih sredstev itd. Na shode se naj dobi dobre govornike. Priporočljivo je, da se dobi govornika tudi na razne zabave. Krebelj pravi, da je dobil že precej podpisov na peticije, in da jih je letos lažje dobiti kot prejšnja leta. Pri tem delu je velika ovira ignoranca in pa vera ljudi, kateri bi morali vedeti, da jim je samo socialistična stranka voljna pomagati. Po debati glede gmotnih sredstev za kampanjo je bil sprejet Krebeljev predlog, da Konferenca prispeva takoj \$25. O vprašanju shodov svetuje Garden, naj ga skliče vsak klub zase ter sprejme zanj odgovornost. Slabe je mnenja, da naj bi trpel vsak klub nekaj stroškov, ki bi nastali s shodi. Jauch smatra, da naj bi JSZ. poslala govornika na vse shode naših klubov v Ohiju.

K točki o agitaciji za naš tisk pravi Zorko, da naj se vsak član zavzame dobiti vsaj enega ali dva nova naročnika, in tako bo pomagano agitaciji in listu.

Krebelj priporoča, da naj ima vsak član s seboj potrdilno knjižico ter naj izrabi v agitaciji za Proletarca vsako priložnost. Mikše smatra, da bi bilo najumestnejše in najuspešnejše, če se pošlje agitatorja za list na potovanje iz Chicaga, sodrug po naselbinah pa naj z njim sodelujejo. Enakega mišljenja je Anton Jankovich, in dodaja, da naj bi ta agitator obdrževal tudi shode. Z denarjem, ki se bi ga nabralo na shodih, se bi pokrivali stroški. Garden vprašuje, kje se dobi takega, ki bo vršil vse to delo in bo ob enem govoril na shodih. Če se ga dobi, je potrebno, da se ga čimprej pošlje na pot.

K točki "razno" Joe Leber še enkrat omenja, da naj konferenca na tej seji stori kake korake za organiziranje kluba v Newburgu. Po razpravi sprejet predlog Jerine, da se poveri ta naloga klubu št. 27.

Garden priporoča spremenitev sporeda naših konferenc iz razloga, da se spravi na dnevni red le najvažnejše točke ter referate. Poročila zastopnikov klubov in društev se naj bi izpustilo in le najvažnejša naj bi dobila svoje mesto. Nametso tega pa naj bi si konferenca določila dnevni red o gotovih važnih predmetih. V razpravi o teh sugestijah predlaga Zorko, da ta konferenca izvoli tri člane, ki naj sestavijo spored za bodoče naše zborovanje. Predlog sprejet. Mikše predlaga, naj vključuje spored prihodnje konference referat o naši mladini. Predlog sprejet. V odbor za sestavo sporeda so bili izvoljeni Garden, Krebelj in Mikše. — J. Jankovich predlaga, da naj se skliče prihodnja konferenca enkrat v septembru, in če se med tem ustanovi klub v Newburgu, naj se jo obdrži tam. Slabe protipredlaga, da naj se poveri nalogo sklicati bodočo konferenco odboru. Protipredlog sprejet.

Selak priporoča, da naj bi klubi JSZ. priredili skupen piknik. — L. Frank predlaga, da se potrdi sedanjí konferenčni odbor do prihodnjega zborovanja. Predlog sprejet. Zaključek zborovanja ob 12:30 popoldne.

John Jankovich, predsednik; Anton Garden, tajnik; Louis Kveder, zapisnikar.

(Opomba. — Ta zapisnik je bil od strani zapisničarja poslan v objavo 12. julija, a je bil pomotoma odložen, za kar ne zadene pošiljalca nobena krivda.)

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.
Waukegan, Ill. Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmjerne. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

VŠCIPCI

TUDI IVAN ZUPAN SE JE RAZTOGOTIL.

Ivan Zupan, nekdanji Mike Cegare, je svojo jezo nad Louisom Adamičem obelodanil v uredniškem članku kranjskega katoliškega glasila. "Kdor se norčuje in sramoti svoje lastne rojake ali celo svoj narod, ta ni vreden da bi mu človek pljunil v obraz ker je izdajica naroda." Tako je na dostojen katoliški način naš Ivan povedal Adamiču "kar mu gre", in domovina je rešena. — *Jerry Pengov.*

KDO SE NORČUJE IZ NAŠEGA NARODA?

Naj mi Ivan Zupan pove, ali se niso nekateri demokratski politični na shodu v Slov. nar. domu naravnost norčevali iz našega naroda, da so se vsi pametni muzali, nespametni pa ploskali? Razni Pirci naj bi tiste gospodke politikante podučili, da narod v metropoli ni tako zabiti kot domnevajo. — *J. Pengov.*

BOM TUDI JAZ AGITIRAL.

Namreč, agitiral bom za vseslovenski katoliški shod v Ameriki, ki ga bomo imeli na "ameriških Brezjah" v Lemontu. Patri in sestre ter drugi verni in neverni bodo poskrbeli za postrežbo, poleg močne kapljice pa bomo imeli zdravilno vodo s Pleškove farme. Glavni speaker bo Tone Grdina, imeli pa bomo najmanj dva ducata drugih. Izračunali smo, da ako

MARTIN BARETINCIC POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TACHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

se stvar posreči, bomo stržili kakih pet tisoč dolarjev, kolekte bodo pa tudi znašale približno toliko. Računamo na zelo dober business! — *Mežnarjev sosed.*

NAŠ PREDSEDNIK JE VELIKA GLAVA.

"Jaz sem predsednik društva — to se ne bo čitalo, ker je strankarija! Naša jednota je svobodomiselnost in je v nji lahko vsakdo kar hoče. Kdor ni zadovoljen, naj se pa pritoži. Pok (s kladivom po stojalu)! Nato protesti, pol ure debate, pismo se čita, predsednik jezen odide. — *Zapisnikar.*

"RESNICA V OČI BODE."

Da, prijatelj v Pasadeni ali kjer si že s svojim bohunkom, če hočeš biti med nami popularen in velik, nas hvali, povišuj nas in naš narod, pa te bomo morda celo radi imeli. — *J. P.*

GRDINA IN GOLOB.

John Golob v Rock Springsu, Wyo., ni bil nič kaj zadovoljen s spičem predsednika KSKJ, in je to javno povedal. Grdina se je vsled tega razhudil ter rekel, da ima sijajne shode za sijajno katoliško misel, tardeči pa samo taneumnim denar iz žepov vlečejo. Ta pa je debela! Kdo pa živi slovenske gospode, slovenske sestre, kdo gradi slovenske cerkve, šole, farove, hiše za sestre, kdo pa nosi keš na "ameriške Brezje", kdo prodaja žegnano vodo, čudodelne škapulirje, svetince, sohe, razpela, odpustke, maše itd.? Mar "tardeči"? V povprečni slovanski fari spumpajo iz ljudskih žepov za take stvari več denarja kot pa ga

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213. Uradije od 2. do 4. pop., izvzemiš torej in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

dajo v podporo za res napredne delavske ustanove vsi ameriški Slovenci skupaj. — A. Č.

"DA NE BO OTROK VEDEL."

Mene je vjela babica v potoku, ongavega Tončka pa je prinesla štoklja. Miklavž je bil v posetih pri nas vsako zimo na svoj dan, in vse nam je bilo tajinstveno skrito. "Nikar se ne izdaj, da ne bo otrok vedel," je rekla nekoč mama. Nekateri ljudje mislijo, da je človek vedno otrok, pa komandirajo, kaj se sme povedati in kaj ne. — A. Zabredel.

KJE JE NAŠ ZNANEC CHAS. FRANK NOVAK?

Charlesa Franka Novaka nema više. "Inkvizicija" ga je sežgala na grmadi, ki jo dolarji niso mogli pogasiti. Drugovi okrog "Radnika" se Bartule branijo — pravijo — nisi sposoben revolucionarac! Čudna so božja pota. — RK.

SODI DRUGE PO SEBI.

Kdo ti je napisal pismo, je vprašal član politikant, ker misli, da so vsi ljudje enake duševne ničle kakor njegovi trabanti, ki so brez možgan in hrbtenice.

Pika.

"NE BOMO PODPIRALI FARJA."

Seja nekdanj naprednega društva: Apel za sodelovanje s soc. stranko v sedanj kampanji. Prvi brat: Ne damo nič, sem proti, ker imajo farja za kandidata. (Kdo je dotičnemu bratu zastupil tisto malo zdravega razuma, ki ga je imel? Kdo mu je natvezil, da ima socialistična stranka farja za kandidata, in čemu dotičniki brundajo take bedastoče? Zato, ker hočejo pomagati Smithu, za katerega agitira katoliška duhovščina ter ves organiziran ameriški klerikalizem. Pravijo, čimmanj glasov dobi Thomas, toliko več je možnosti, da jih dobi "progresivec" in "delavski prijatelj" Smith. — Resnicoljub.

KDO JE VEČ: ČLANI ALI NEČLANI?

Na banket JSKJ. na Elyju so morali plačati člani \$2 vstopnine. Župnik Mihelčič in Chas. Trezona, ki nista člana, sta pa dobila zastonske vstopnice. — X.

"POLITIKA" V S.N.D. V CLEVELANDU.

Demokratska stranka je obesila tekom kampanje za primarne volitve pred vhod na poslopje Slovenskega narodnega doma velik agitacijski napis. Ker je to "politika", so začeli pristaši drugih strank nasprotovati, in je bilo že sklenjeno, da se napis sname. Potem so ga samo spremenili v toliko, da se dela reklama za Smitha, preje pa je bila tudi za Witta. Je težavna situacija, kajti demokratje lahko "pomagajo" v slučaju stiske, ni pa lepo za Dom, ker izgleda, da je "indorsiral" demokrate. — Jerry Pengov.

PIKNIK PEVSKEGA ZBORA "SAVA" V NEDELJO 26. AVGUSTA.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. avgusta priredi pevski zbor "Sava" piknik na Steržinarjevem vrtu, Red Gate Stop, v Willow Springsu. Vstopnina je prosta. Prvi "Savin" piknik v tem letu so preprečili nalivi; zanj se je tedaj dobro pripravila in bi izvajala tudi koncert na prostem.

Zabave prihodnjo nedeljo bo obilno za vse. Opozorite na ta piknik prijatelje in znance ter jih privedite s seboj. Sezona izletov bo kmalu pri kraju, torej se poslužimo prilike. — P. O.

Ako se počutite vsak čas utrujenim, in če vam vsaka stvar razdraži živce, tedaj vzemite nemudoma

Trinerjevo Grenko Vino

in v par urah boste rekli: "Počutim se izvrstno." Ta želodčna tonika čisti drobovje in pomaga prebavi. Pri vseh lekarnarjih.

VELIKA BOGASTVA

so bila shranjena na vogalu Blue Island Ave. in 19. ceste. Položite temelj tudi VAŠEMU s tem, da začnete vlagati svoj denar v

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.

